

Analysis of factors affecting resident satisfaction in peri-urban settlements with an emphasis on the spatial and social structure of Pardis City

Mojtaba Rashidnahal¹, Mina Khandan², Hassein Zabihi³

¹. PhD student, Department of Urban Planning, UAE Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

². Assistant Professor of Urban Planning, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

³. Associate Professor of Urban Planning, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Received:
09 September 2024
Received in revised form:
05 December 2024
Accepted:
11 December 2024
Published Date:
18 May 2025

pp.55-80

Keywords:
Satisfaction, peri-urban
residences, urban spatial
structure, city of Pardis.

ABSTRACT

Resident satisfaction on their residence and environment is a key factor influencing the enhancement of quality of life and urban sustainability. Given the rapid social and economic changes in urban communities, examining the impact of the spatial and social structure on resident satisfaction is essential. This article has a practical objective and the nature of this article is descriptive-analytical. The aim of this research is to analyze the factors affecting the satisfaction of peri-urban residences, with an emphasis on the spatial and social structure of the city of Pardis. The fuzzy DEMATEL method was used for data analysis. The dimensions of the research factors were examined in five aspects: environmental, social and cultural, economic, physical and managerial. The results from the fuzzy DEMATEL indicate that within the environmental, social and cultural, economic, physical and managerial criteria, the key indicators of environmental tranquility, citizen comfort and welfare, economic stability, public transportation quality, and citizen participation in urban decision-making were identified as having a direct impact on resident satisfaction. However, insufficient attention to these factors can lead to a decrease in quality of life, increase dissatisfaction, and the emergence of social problems. On the other hand, the spatial structure of the city is also influenced by these factors and can affect social interactions, community cohesion, and ultimately residential satisfaction.

Corresponding author (Mina.khandan@iau.ac.ir)

Cite this article:

Rashidnahal, M, Khandan, M. H. & Zabihi, H. (2025). Analysis of factors affecting resident satisfaction in peri-urban settlements with an emphasis on the spatial and social structure of Pardis City. *Journal of Urban Peripheral Development*, 7(1), 55-80.

<https://doi.org/10.22034/jpusd.2024.477621.1318>

2676-4172 © Iranian Association of Geography and Rural Planning.

This is an open access article under the CC BY-NC/4.0/License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

In many cities of developing countries, including the new city of Pardis, urban development patterns and space allocation are not carried out equitably. The newly developed peripheral areas of this city, characterized by low-quality housing and low-quality public services are separated from more affluent and developed regions. This unbalanced spatial structure exacerbates social inequalities and marginalizes low-income groups. Additionally, the poor quality of housing and the inefficiency of facilities in these areas diminish the social capital of residents. An unsuitable physical environment can lead to social issues and harms such as delinquency and addiction. The geographical location of low-income neighborhoods around cities limits their access to job, educational, and service opportunities in the center of Pardis. This spatial deprivation intensifies social discrimination and creates a cycle of poverty and marginalization. Therefore, to address the challenge of providing housing for low-income groups in the new city of Pardis, attention must be paid to the limited spatial-social structure under study, and integrated and coordinated approaches to urban development should be adopted.

Methodology

In this study, a descriptive-analytical approach has been employed. The required data were collected through library research and reference sources, with a questionnaire designed for paired comparisons serving as the data collection tool. The purpose of this questionnaire was to identify the influential and affected indicators on resident satisfaction in Pardis. In the data analysis process, the fuzzy DEMATEL technique was utilized in two phases: determining the weights and prioritizing the indicators. The research statistical population includes experts, specialists, and university professors in the relevant field. A total of 50 participants were randomly selected, consisting of 34 males and 16 females. Table 1 presents the number of criteria (5) and the number of indicators (58), which were gathered from various theoretical sources.

Results and discussion

According to the results obtained from the fuzzy DEMATEL analysis, environmental silence and tranquility, air quality and the quality of waste management and garbage collection are identified as key indicators influencing resident satisfaction. On the other hand, the adherence to environmental regulations, access to sanitation services, and the level of awareness and participation of residents in environmental matters are recognized as indicators affected by resident satisfaction in the neighborhoods of Pardis. Based on the research findings, the indicators related to the tranquility and well-being of citizens, social and individual security, and social interactions are identified as causal factors. Additionally, factors such as the diversity and multiplicity of cultural activities, sense of responsibility, and population density are considered affected indicators. From an economic perspective, the most significant influencing indicators include economic stability, household income, household savings, and employment rates in Pardis. Conversely, indicators such as loan facilities and housing loan subsidies, access to local markets, and property value - given their negative scores - are classified as affected factors. From the view point of physical and spatial dimension, the results indicate that the quality of public transportation, the quality of streets and sidewalks, and the mixing of land-uses are among the most affected indicators. In terms of impact, safety and security of buildings, quality of street lighting, and urban landscape are also noteworthy. From the management perspective, the most influential indicators include the level of participation of citizen in urban decision-making processes, municipal programs for developing and improving local infrastructure, and satisfaction with the provision of amenities and services in residential areas by institutions. The most affected indicators in management are the level of satisfaction regarding safety and security in residential neighborhoods, urban management programs related to the environmental and green spaces, and the quality of smart management systems.

Conclusion

One of the most important factors in improving and enhancing the quality of life and sustainable urban development is the resident satisfaction with their living environment. In peri-urban areas like Pardis, because of increasing population, rapid construction expansion, and urban growth in various dimensions, there is an increasing need to examine the factors influencing residential quality of life in that environment. The spatial-social structure refers to how urban spaces are organized and arranged and how this organization affects social relationships among residents. Ignoring these factors can lead to dissatisfaction; reduce social cohesion and efficiency, and the emergence of problems such as increasing crime and diminishing the quality of life. Therefore, identifying the factors affecting resident satisfaction and analyzing the impacts of the spatial-social structure on this satisfaction is a critical and necessary issue that requires serious examination across different dimensions. Given the complexities associated with the spatial-social structure and the need for understanding the impact of such factors, identifying and analyzing the relationships between them in Pardis seems to be essential. This article investigates the level of residential satisfaction in peri-urban settlements, emphasizing the spatial-social structure of Pardis. In this study, five main criteria and 58 indicators were utilized, and fuzzy DEMATEL analysis was employed for data analysis. The results from the fuzzy DEMATEL analysis indicate that indicators such as environmental silence and tranquility, citizen well-being, economic stability, quality of public transportation, and citizen participation in urban decision-making processes have been identified as the key factors with a direct impact on resident satisfaction. Additionally, based on the fuzzy DEMATEL findings, indicators such as adherence to environmental regulations, diversity and multiplicity of cultural activities, loans and housing loan subsidies, safety and security of buildings, and satisfaction regarding safety and security in residential neighborhoods have been recognized as the most affected factors. These indicators are influenced by causal and impactful factors, playing a significant role in resident satisfaction and the spatial-social structure of Pardis.

Funding

According to the author, this article has no financial support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors are sincerely grateful to the participants who took part in the study.

شاپا الکترونیکی: ۲۶۷۶-۴۱۷۲

مجله توسعه فضاهای پیراشهری

Journal Homepage: <https://jpusd.ir>

تحلیل عوامل اثرگذار بر رضایت‌مندی سکونتگاه‌های پیراشهری با تأکید بر ساختار فضایی اجتماعی شهر پردیس

مجتبی رشیدنهال^۱، مینا خندان^۲ و حسین ذبیحی^۳

۱. دانشجوی دکتری گروه شهرسازی، واحد امارات متحده عربی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استادیار گروه شهرسازی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳. دانشیار گروه شهرسازی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده	اطلاعات مقاله
رضایت‌مندی ساکنان از محیط زندگی یکی از عوامل کلیدی و اثرگذار در ارتقاء کیفیت زندگی و پایداری شهری به شمار می‌رود. با توجه به تغییرات سریع اجتماعی و اقتصادی در جوامع شهری، بررسی تأثیر ساختار فضایی اجتماعی بر رضایت‌مندی ساکنان ضروری است. این مقاله از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی است. هدف پژوهش، تحلیل عوامل اثرگذار بر رضایت‌مندی سکونتگاه‌های پیراشهری با تأکید بر ساختار فضایی اجتماعی شهر پردیس می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از روش دیمتل فازی استفاده شد. این مقاله از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ ماهیت، توصیفی-تحلیلی است. هدف پژوهش، تحلیل عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی سکونتگاه‌های پیراشهری با تأکید بر ساختار فضایی اجتماعی در شهر پردیس می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها، از روش دیمتل فازی استفاده شده است. ابعاد عوامل تحقیق در ۵ بعد (محیطی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی) مورد بررسی واقع گردید. یافته‌های تحقیق حاصل از دیمتل فازی نشان می‌دهد که در معیار محیطی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی به ترتیب شاخص‌های سکوت و آرامش محیطی، آرامش و رفاه شهروندان، ثبات اقتصادی، کیفیت حمل و نقل عمومی و میزان مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری به‌عنوان عوامل کلیدی با تأثیر مستقیم بر رضایت‌مندی ساکنان شناخته شد. لذا، عدم توجه کافی به این عوامل می‌تواند منجر به کاهش کیفیت زندگی، افزایش نارضایتی و بروز مشکلات اجتماعی گردد. از سوی دیگر، ساختار فضایی شهر نیز تحت تأثیر این عوامل قرار دارد و می‌تواند بر تعاملات اجتماعی و انسجام جامعه و در نهایت رضایت‌مندی مسکونی تأثیر بگذارد.	نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۱۹ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۲۸ صص: ۵۵-۸۰ واژگان کلیدی: رضایت‌مندی، سکونتگاه‌های پیراشهری، ساختار فضایی شهری، شهر پردیس.

نویسنده مسئول (Mina.khandan@iau.ac.ir)

ارجاع به مقاله: رشید نهال، مجتبی؛ خندان، مینا و ذبیحی، حسین. (۱۴۰۴). تحلیل عوامل اثرگذار بر رضایت‌مندی سکونتگاه‌های پیراشهری با تأکید بر ساختار فضایی اجتماعی شهر پردیس. توسعه فضاهای پیراشهری، ۱۷(۱)، ۵۵-۸۰.

<http://doi.org/10.22034/jpusd.2024.477621.1318>

ناشر: انجمن جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی ایران

@ نویسنده‌گان

مقدمه

رشد شتابان شهرها و شهرنشینی در دهه‌های اخیر به یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های تحولات اجتماعی-اقتصادی تبدیل شده است (مزرعه، ۱۴۰۰: ۱۰۲) و موجب گسترش فضایی فیزیکی-کالبدی شهرها و همچنین پیرامون و حریم آن‌ها شده است. این گسترش فضایی بی‌رویه و نامنظم، در نتیجه جابجایی و تغییر مکان فعالیت‌ها و جمعیت از شهر مرکزی به طرف خارج شهر و پخش شدن آن در نواحی حومه‌ای ظاهر شده است. (صفری، ۱۳۹۲: ۲). زیستن در حریم شهرها با یک محیط مسکونی مناسب، حائز اهمیت است. اما به دلایل مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی، این افراد قادر به انتخاب مکان مناسب‌تری نیستند. بنابراین، گسترش بی‌رویه محیط‌های مسکونی در حریم شهرها و ناتوانی بخشی از افراد در انتخاب مکان مطلوب برای زندگی، از جمله چالش‌های مهم در توسعه شهری به شمار می‌روند (غفوریان و حصاری، ۱۳۹۵: ۹۲). افزایش چشمگیر جمعیت شهری و توسعه شهرها در پیرامون کلان‌شهرها، چالش‌هایی را میان نظریه‌پردازان و استفاده‌کنندگان از محیط شهری ایجاد کرده است. این چالش‌ها عمدتاً متمرکز بر مفاهیم و مؤلفه‌های مؤثر بر کیفیت زندگی و در نتیجه کیفیت محیط شهری هستند. کیفیت محیط شهری در گرو توجه هم‌زمان به جنبه‌های کیفی و کمی عناصر شهری و اجزای تشکیل‌دهنده آن‌هاست (حج‌فروش، ۱۴۰۱: ۳۰۵). همچنین مسکن و شرایط محیطی آن نقش مهمی در میزان رضایت‌مندی فرد از سکونت در محله دارد (Westaway, 2006, 187). به‌طوری‌که نظریه‌های روانشناسی محیطی و سلامت نشان می‌دهند که محیط فیزیکی مطلوب تأثیر مثبتی بر سلامت جسمی، روانی و رضایت زندگی ساکنان دارد. در مقابل، محیط فیزیکی ضعیف و نامطلوب می‌تواند تجربه ذهنی ساکنان را کاهش داده و به سلامت آن‌ها آسیب برساند (Pang et al, 2024).

رضایت‌مندی مسکونی به دو دلیل موضوع عمده و معمول بسیاری از پژوهش‌های بوده است: ۱- ارزیابی افراد از سکونت و محله، شیوه‌ای که آن‌ها به محیط سکونت خود عکس‌العمل نشان می‌دهند را مشخص می‌کند و زمینه‌ای را برای بازخورد سیاست عمومی شکل می‌دهد و ۲- رضایت‌مندی مسکونی به‌عنوان جز مهم کیفیت محیط زندگی افراد شناخته شده است (مظفری و دیگران، ۱۳۹۴: ۷۸). رضایت‌مندی سکونتی تفاوت بین وضعیت فعلی مسکن یا محیط و انتظارات ساکنان از مسکن و واحدهای همسایگی‌شان است (Byun & Ha, 2016: 536). به عبارت دیگر، رضایت مسکونی معمولاً به‌عنوان ارزیابی فرد از شرایط و محیط مسکونی در مقایسه با اهداف، انتظارات یا آرزوهای او تعریف می‌شود (Wang and Wang, 2020: 585).

رضایت‌مندی از زندگی، زمینه‌ساز تسری رضایت به حوزه‌های گوناگون اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. برعکس، کاهش رضایت از زندگی، آثار فراوانی در سطح خرد (افزایش تنش‌ها و مشکلات رفتاری، ناامیدی، اضطراب، افسردگی و غیره)، میانه و کلان (کاهش روحیه مشارکت‌جویی، تعاون، اعتماد کنندگی و عام‌گرایی) خواهد داشت. بررسی و مرور نوشتارهای مربوط به میزان رضایت از محیط مسکونی نشان می‌دهد که درک میزان رضایت از سوی هر شخص و در شرایط مختلف شخصی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فیزیکی،

متفاوت است (درویشی و دیگران، ۱۳۹۷: ۱۹۵). همچنین محققان زیادی عوامل تأثیرگذار بر ارزیابی کاربران از رضایت محیط مسکونی معرفی کرده‌اند. متغیرهای زیبایی (Amole, 2009; Hur et al, 2010)؛ تعامل اجتماعی، ایمنی خدمات و تسهیلات (Ge, 2006; Amole, 2009)؛ آسایش محیطی (Thorsson et al., 2004)؛ و ... اشاره کرده‌اند. (Gaitani et al

بر این اساس، امروزه اهمیت محیط‌های مسکونی شهری به‌عنوان سکونتگاه اصلی افراد، روزبه‌روز در حال افزایش است. این موضوع از دو جنبه قابل‌بررسی است: ۱- توسعه شاخص‌های زندگی: محیط‌های مسکونی شهری ابزاری مهم برای توسعه انواع شاخص‌های زندگی نظیر سلامت، خانواده، کار و اوقات فراغت هستند. ۲- افزایش جمعیت شهرنشین: روند رو به رشد شهرنشینی نشان می‌دهد که جمعیت زیادی در نواحی به‌شدت شهری زندگی می‌کنند یا در آینده نزدیک ساکن خواهند شد. در این راستا، توجه ویژه به کیفیت محیط‌های مسکونی شهری برای بهبود زندگی این افراد ضروری است (حسینی و دیگران، ۱۳۹۴: ۹۲).

چالش تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد شهری در کشورهای درحال‌توسعه صرفاً به تهیه خود مسکن محدود نمی‌شود؛ کمبود فضای داخلی خانه و ناکارآمدی امکانات و تحلیل ابعاد آسیب‌های اجتماعی از مواردی محسوب می‌شود که به هنگام بررسی سیاست‌های تأمین مسکن برای این گروه‌ها موردتوجه و مطالعه قرار می‌گیرند (Grigsby & Rusenburg, 2013: 31). در این میان، تهیه مسکن مناسب برای گروه‌های کم‌درآمد، همواره یکی از چالش‌های اصلی بوده است (Bocarejo et al., 2017: 5122). در نتیجه اگر رضایت‌مندی در میان ساکنان شکل نگیرد، معضلات جدیدتری مانند مهاجرت‌های درون‌شهری، تضادهای شدید طبقاتی و غیره در حریم کلان‌شهرها به وجود می‌آید. به‌عبارتی دیگر، در بسیاری از شهرهای کشورهای درحال‌توسعه، بخصوص شهر جدید پردیس الگوی توسعه شهری و تخصیص فضا عادلانه نیست. مناطق حاشیه‌نشین شهر جدید پردیس با کیفیت پایین مسکن و خدمات عمومی از مناطق مرفه‌تر و توسعه‌یافته‌تر شهر جدا هستند. این ساختار فضایی نامتوازن، موجب تشدید نابرابری‌های اجتماعی و محرومیت گروه‌های کم‌درآمد می‌شود. کیفیت پایین مسکن و ناکارآمدی امکانات در مناطق کم‌درآمد شهر جدید پردیس، موجب کاهش سرمایه اجتماعی ساکنان می‌شود. محیط فیزیکی نامناسب می‌تواند زمینه‌ساز بروز آسیب‌های اجتماعی همچون بزهکاری، اعتیاد و... باشد. موقعیت مکانی مناطق کم‌درآمد در پیرامون شهرها، موجب دسترسی محدود آن‌ها به فرصت‌های شغلی، آموزشی و خدماتی در مرکز شهر پردیس می‌شود. این محرومیت فضایی، تبعیض اجتماعی را تشدید کرده و چرخه‌ای از فقر و محرومیت را ایجاد می‌کند. بنابراین، برای حل چالش تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد در شهر جدید پردیس، باید به ساختار فضایی-اجتماعی محدود مورد مطالعه توجه شده و رویکردهای یکپارچه و هماهنگ در توسعه شهری اتخاذ شود.

مبانی نظری

بر اساس نتایج پژوهش شهبان و همکاران (۱۳۹۳)، سطح رضایت‌مندی سکونتی در محله منظریه بیشتر از محله خواهر امام بوده است. در این بررسی، شاخص‌های کالبدی و اجتماعی با توجه به ویژگی‌های محله، از جمله اشتها محله، نقاط ضعف و قوت فیزیکی، سطح اقتصادی و فرهنگی، بیشترین تأثیر را بر میزان رضایت‌مندی سکونتی داشته‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که در مقایسه میان دو محله، عوامل کالبدی و اجتماعی-فرهنگی نقش مهمی در میزان رضایت ساکنان از محیط سکونتی خود ایفا می‌کنند. در پژوهش جلیلیان ممتاز و همکاران (۱۳۹۶) در خصوص مسکن مهر قرقی، نتایج نشان داده است که علی‌رغم زمان و هزینه‌ای که صرف شده، برخی از فازهای اجرایی هنوز به مرحله واگذاری نرسیده و دارای مشکلات متعددی هستند. این موضوع بر میزان رضایت مخاطبان (ساکنان) به شدت تأثیرگذار بوده است. بررسی عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی سکونتی نشان داد که رضایت‌مندی از وضعیت مجتمع مسکونی و رضایت‌مندی از بعد مدیریتی-مشارکتی، بیشترین سهم را در تبیین وضعیت رضایت‌مندی سکونتی داشته‌اند. نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که عوامل کالبدی و مدیریتی-مشارکتی در پروژه‌های مسکن مهر، نقش مهمی در میزان رضایت‌مندی ساکنان ایفا می‌کنند. توجه به این عوامل می‌تواند در طراحی و اجرای بهتر پروژه‌های مسکونی در آینده مفید باشد. نتایج پژوهش حسین‌آبادی (۱۴۰۱) نشان می‌دهد که رضایت ساکنان از محیط مسکونی‌شان بالاتر از حد متوسط است. چهار بعد مسکونی مورد مطالعه (کیفیت مسکن، کیفیت محیطی-بصری، دسترسی به خدمات و محیط اجتماعی محله) تأثیر معنادار بر رضایت سکونتی دارند. متغیرهای مستقل در مجموع ۵۸ درصد واریانس متغیر رضایت سکونتی را تبیین می‌کنند. در این میان، کیفیت محیطی-بصری بیشترین سهم و محیط اجتماعی رتبه دوم را دارند، در حالی که کیفیت مسکن کمترین نقش را دارد. بنابراین، نقش محله در رضایت سکونتی بیش از نقش مسکن است. همچنین ویژگی‌های فردی و جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان نقش تعدیل‌کننده در برخی از روابط بین متغیرها دارند.

مطلبی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به این نتایج رسیدند که احساس امنیت ساکنان در سطح متوسط است، اما رضایت‌مندی سکونتی آنان در سطح پایین قرار دارد. بین احساس امنیت و عوامل محیطی (روشنایی، تهویه، دید و منظر) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین احساس امنیت و عوامل اجتماعی (روابط همسایگی) در ساکنان بدون رضایت‌مندی، رابطه مثبت و معناداری مشاهده شده است. اما در متغیر مدیریت و نگه‌داری، رابطه بین احساس امنیت و رضایت‌مندی منفی و معنادار است. شکری و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی در محلات شهر بابل به این نتایج رسیدند که محلات مورد مطالعه در تمامی شاخص‌های کیفیت محیط سکونتی نیازمند بهبود هستند. این نشان می‌دهد که این محلات در وضعیت مطلوبی قرار ندارند و نیاز به توجه و اقدامات عمرانی و بهسازی دارند. مقایسه بین محلات نشان داد که بیشترین میزان رضایت سکونتی از کیفیت محیطی مربوط به محلات برنامه‌ریزی‌شده و ساحلی با میانگین رضایت-اهمیت ۴٫۰ است. در مقابل، محلات قدیمی و فرسوده با میانگین ۴٫۴۳ و محلات حاشیه‌ای و پیرامونی با میانگین ۴٫۴۶ دارای کمترین میزان رضایت سکونتی هستند. این نتایج حاکی از تفاوت قابل توجه در کیفیت محیط سکونتی بین محلات مختلف است. محلات برنامه‌ریزی‌شده و

ساحلی در وضعیت بهتری قرار دارند، درحالی که محلات قدیمی و فرسوده و همچنین محلات حاشیه‌ای و پیرامونی با چالش‌های بیشتری مواجه هستند.

امانوئل^۱ (۲۰۱۲)، به بررسی کمی و کیفی شاخص‌های مسکن اقشار کم‌درآمد پرداخته و نتایج حاصل از آن بیانگر لزوم تغییر در رویکرد کلی اجتماعی به منظور بهبود کیفیت مسکن کم‌درآمد و ارتقای کیفیت زندگی در مناطق شهری است. بر اساس گزارش محمود و الحداق^۲ (۲۰۱۹)، پژوهش آن‌ها به بررسی مناسب بودن طرح مسکن ارزان‌قیمت برای گروه‌های کم‌درآمد در اردن پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که علی‌رغم اجرای طرح مسکن ارزان‌قیمت، ساکنین این واحدها با مشکلات متعددی (زیرساختی، مالی، زیست‌محیطی و اجتماعی) مواجه هستند که موجب کاهش رضایتمندی آن‌ها شده است. بر اساس مقاله زیاما و لی^۳ (۲۰۱۸) در مورد مسکن‌های اجتماعی در لیبیا، می‌توان نتیجه گرفت که ساکنان این مسکن‌ها در برخی جنبه‌ها از محل زندگی خود راضی هستند. اما به‌طور کلی، ساکنان از محیط محل سکونت خود رضایت کافی ندارند. یکی از دلایل اصلی این عدم رضایت، بی‌توجهی بخش‌های دولتی به این مناطق عنوان شده است. درواقع، این مطالعه نشان می‌دهد که باوجود برخی جوانب مثبت، مسکن‌های اجتماعی در لیبیا هنوز نیازمند توجه و سرمایه‌گذاری بیشتر از سوی دولت برای بهبود محیط زندگی و افزایش رضایت ساکنان هستند. بی‌توجهی دولت به این مناطق یکی از عوامل کلیدی در عدم رضایت کامل ساکنان محسوب می‌شود.

سنجش رضایتمندی سکونتی به‌عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی کیفیت محیط سکونتی، یکی از موضوعات اصلی و مهم در مطالعات شهری است. پژوهشگران زیادی به این موضوع پرداخته‌اند (Tu and Lin, 2008: 157; Mohit, 2010: 19; Lin and Li, 2017: 76). شناسایی عوامل مؤثر بر رضایتمندی سکونتی در هر محله، که متناسب با نیازها و خواسته‌های ساکنان آن محله باشد، یکی از اهداف اصلی برنامه‌ریزان شهری است. هدف از این شناسایی، افزایش رضایتمندی سکونتی ساکنان و بهبود کیفیت محیط سکونتی است. (Shahabian et al., 2014: 42). درمجموع، رضایتمندی سکونتی به‌عنوان بخشی کلیدی از رضایتمندی زندگی شناخته شده و توجه روزافزون پژوهشگران نشان از اهمیت تحقیقات آن‌ها در حوزه محیط مسکونی است (Ge and Hokao, 2006).

رابطه میان محیط مسکونی و ساکنان، رابطه‌ای دوسویه است. از یک‌سو، محیط مسکونی با ویژگی‌ها و کیفیتی که دارد، بر میزان رضایت ساکنان تأثیرگذار است. از سوی دیگر، این رضایتمندی ساکنان از محیط مسکونی خود، نقشی مهم در بهبود و ارتقای کیفیت محیطی و دستیابی به اهداف و آرمان‌های توسعه شهری ایفا می‌کند (آریان کیان و میرکتولی، ۱۳۹۹: ۲۲). رضایتمندی سکونتی از طیف وسیعی از عوامل کشش و فشار در محیط تأثیر می‌گیرد و از ارزش‌های متعددی (ارزش‌های فردی؛ ارزش‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی؛ ارزش‌های

¹ Emmanuelle

² Homoud and Is-haqat

³ Ziama and Li

محیطی) متأثر می‌شود (Strazzera et al., 2012: 343) و این طیف گسترده از عوامل و ارزش‌ها به صورت هم‌زمان بر رضایتمندی ساکنان از محیط مسکونی خود تأثیر گذارند (ایزدی و دیگران، ۱۳۹۳).

روش‌شناسی

در این پژوهش، رویکرد توصیفی-تحلیلی مورد استفاده قرار گرفته است. داده‌های مورد نیاز پژوهش از طریق روش کتابخانه‌ای و منابع مرجع گردآوری شده و ابزار گردآوری اطلاعات در این مطالعه، پرسشنامه است که به صورت مقایسات زوجی طراحی شده است. هدف از این پرسشنامه، شناسایی شاخص‌های اثرگذار و اثرپذیر بر رضایتمندی مسکونی در شهر پردیس بوده است. در فرآیند تحلیل داده‌ها، ساختار تکنیک دیمتال فازی در دو فاز تعیین وزن و اولویت‌بندی شاخص‌ها به کار گرفته شده است. نمونه آماری این پژوهش شامل کارشناسان، متخصصان و اساتید دانشگاه در زمینه مورد نظر است. در این مطالعه، ۵۰ نفر به صورت تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. از این تعداد، ۳۴ نفر آقا و ۱۶ نفر خانم هستند. در جدول ۱، تعداد معیارها (۵) و تعداد شاخص‌ها (۵۸) با استفاده از منابع مختلف مبانی نظری جمع‌آوری گردید.

جدول ۱. معیارها و شاخص‌های علی و معلول رضایتمندی مسکونی در شهر پردیس

معیار محیطی (A)	معیار اجتماعی و فرهنگی (B)	معیار اقتصادی (C)	معیار کالبدی (D)	معیار مدیریتی (E)
A1: سکوت و آرامش محیطی	B1: تراکم جمعیتی	C1: سطح توسعه و رشد اقتصادی محله	D1: اختلاط کاربری	E1: میزان نظارت و اجرای قوانین شهرسازی توسط شهرداری
A2: کیفیت آب و هوا	B2: حس تعلق به مکان	C2: ارزش ملک	D2: کیفیت حمل و نقل عمومی	E2: رضایت از ارائه امکانات و خدمات رفاهی در مناطق مسکونی توسط نهادهای
A3: کیفیت بهداشت محیط	B3: آرامش و رفاه شهروندان	C3: تسهیلات مسکن	D3: کیفیت معابر و پیاده‌رو	E3: برنامه‌های شهرداری در توسعه و بهبود زیرساخت‌های محلی
A4: سیستم جمع‌آوری فاضلاب شهری و دفع آب‌های سطحی	B4: تعلق خاطر و احساس هویت	C4: ثبات اقتصادی	D4: کیفیت روشنایی معابر	E4: مدیریت حمل و نقل و ترافیک در سطح شهر
A5: کیفیت سیستم مدیریت پسماند و جمع‌آوری زباله‌ها	B5: دسترسی به امکانات فرهنگی و تفریحی	C5: هزینه رفت و آمد	D5: دسترسی به خدمات شهری	E5: برنامه‌های مدیریت شهری در زمینه محیط زیست و فضای سبز
A6: وجود فضای سبز مناسب	B6: تعاملات اجتماعی	C6: تسهیلات وام و کمک هزینه‌های خرید مسکن	D6: تأسیسات و تجهیزات شهری	E6: مدیریت پسماند و نظافت محیط در مناطق مسکونی
A7: وجود مناظر طبیعی	B7: احساس مسئولیت	C7: میزان رضایت از سطح قیمت‌ها	D7: تنوع در طرح‌ها و اندازه واحدهای مسکونی	E7: میزان رضایت از میزان ایمنی و امنیت در محلات مسکونی
A8: دسترسی به سرویس‌های بهداشتی	B8: میزان رضایت از محیط زندگی و کیفیت آن	C8: نرخ اشتغال	D8: فضاهای تفریحی و عمومی	E8: میزان مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری

A9: رضایت از امکانات ورزشی و تفریحی در فضای سبز	B9: امنیت اجتماعی و فردی	C9: دسترسی به بازارهای محلی	D9: ایمنی و امنیت ساختمان‌ها	E9: میزان رضایت از سیستم‌های نظارت و کنترل محیطی
A10: میزان رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی در محله	B10: میزان همبستگی و انسجام اجتماعی	C10: نرخ بیکاری و نرخ تورم	D10: منظر و چشم‌انداز شهری	E10: کیفیت سیستم‌های مدیریت هوشمند
A11: میزان آگاهی و مشارکت ساکنان در امور محیط‌زیستی	B11: امکان مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و محلی	C11: وضعیت درآمد خانوار و پس‌انداز	D11: تنوع و کیفیت کاربری‌ها	
	B12: رضایت از موقعیت اجتماعی و محله سکونت		D12: نفوذپذیری	
	B13: مکان‌های سوم			
	B14: تنوع و تعدد فعالیت‌های فرهنگی			

مأخذ: براتی و کاوانند (۱۳۹۲)؛ رفیعان و دیگران (۱۳۸۷)؛ امینی و دیگران (۱۳۹۲)؛ خلخالی و آیوازیان (۱۳۹۹)؛ علیپور و شهابیان (۱۳۹۸)؛ شکری فیروز جاه و دیگران (۱۳۹۶)؛ شعبانی (۱۳۹۵)؛ احمدی و چاره‌جو (۱۴۰۰)؛ غفوریان و حصاری (۱۳۹۵)؛ ایزدی و دیگران (۱۳۹۳)؛ اکبریان رونیزی (۱۳۹۷)؛ ناصری و دیگران (۱۴۰۳)؛ درویشی و دیگران (۱۳۹۷)؛ حسینی و دیگران (۱۳۹۴)؛ عزیزی و رحمانی (۱۳۹۳)؛ Lerman (۱۹۷۶)؛ Cooper et al (۲۰۰۱)؛ Kim et al (۲۰۰۵)؛ Abdul Rawoof et al (۲۰۱۱)؛ Ohdoko (۲۰۰۸)؛ Wang, D., & Li (۲۰۰۴)؛ Coulombel (۲۰۱۰)؛ مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۳-۱۴۰۲.

قابل ذکر است که برای رفع عدم اطمینان از معیارهای کلامی فازی مطابق جدول (۲) استفاده شده است (لین وو، ۱۳۹۰). در این روش جمع عناصر هر سطر (Di) نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری آن عامل بر سایر عوامل است. به عبارت دیگر، این جمع می‌تواند نشان دهد که هر عامل تا چه حد بر دیگر عوامل تأثیر دارد. جمع عناصر ستون (Ri) برای هر عامل نیز میزان تأثیرپذیری آن عامل از سایر عوامل را نشان می‌دهد. این اطلاعات به ما کمک می‌کند تا بفهمیم هر عامل چقدر تحت تأثیر عوامل دیگر قرار دارد. بردار افقی (D+R) میزان تأثیر و تأثر یک عامل در تعامل با سایر عوامل را منعکس می‌کند. به طور کلی، هر چه مقدار این بردار بیشتر باشد، نشان‌دهنده تعامل بیشتر آن عامل با دیگر عوامل است. از سوی دیگر، بردار عمودی (D-R) قدرت تأثیرگذاری هر عامل را نشان می‌دهد. اگر مقدار این بردار مثبت باشد، آن عامل به عنوان متغیر علی شناخته می‌شود، درحالی که اگر منفی باشد، به عنوان متغیر معلول محسوب می‌شود. (سبحانی و دیگران، ۱۳۹۸)

جدول ۲. تناظر اعداد کلامی با عبارات کلامی

عبارات کلامی	کاملاً بی تأثیر	تأثیر کم	تأثیر متوسط	تأثیر زیاد	تأثیر بسیار زیاد
معادل قطعی	۰	۱	۲	۳	۴
مقادیر کلامی	(۰/۲۵، ۰، ۰)	(۰/۵، ۰/۲۵، ۰)	(۰/۷۵، ۰/۵، ۰/۲۵)	(۱، ۰/۷۵، ۰/۵)	(۱، ۰/۷۵، ۰/۲۵)

منبع: لین وو، ۱۳۹۰

شهر جدید پردیس در ۲۵ کیلومتری غرب تهران و در طول ۵۱ درجه و دقیقه و عرض ۳۵ و ۳۴ دقیقه جغرافیایی قرار دارد. در سال ۱۳۸۵، جمعیت این شهر ۲۵،۳۶۰ نفر بوده است. اما این رقم در طی ۵ سال بعد، یعنی

در سال ۱۳۹۰ به ۳۷،۲۵۷ نفر افزایش یافته است. این به معنای آن است که جمعیت پردیس در این بازه زمانی حدود ۴۷٪ رشد داشته است. سپس در طول ۵ سال بعدی، از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵، جمعیت شهر جدید پردیس دوباره با شتاب بیشتری رشد کرده و به ۷۳،۳۶۳ نفر (۲۳،۹۳۸ خانوار) رسیده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). این بدان معناست که در این دوره، جمعیت شهر تقریباً دو برابر شده است. در مجموع، از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵، جمعیت پردیس سه برابر شده است. این رشد سریع جمعیتی نشان می‌دهد که این شهر جدید در حال توسعه و پیشرفت بوده و همچنان مقصد مناسبی برای جذب جمعیت از مناطق اطراف به‌ویژه تهران بزرگ محسوب می‌شود.

محدودیت‌های توسعه در جهات مختلف از جمله عوامل مؤثر بر این شکل‌گیری بوده است. در جهت شرق، وجود زمین‌های شهر بومهن و در جهت شمال، رشته‌کوه‌های البرز، باعث شده تا گسترش شهر در این مسیرها محدود شود. همچنین در سایر جهات نیز عدم مالکیت زمین‌های شهری، محدودیت‌هایی را ایجاد کرده است. عوامل مصنوعی مانند آزادراه تهران-رودهن نیز در ایجاد شکل و بافت خطی شهر نقش داشته است. گسترش شهر در شمال و جنوب این آزادراه و همچنین عوامل طبیعی زمین و پستی‌وبلندی‌ها، طراحی شهر را به سمت یک‌شکل خطی و نامنظم سوق داده است. در نهایت، شهر جدید پردیس از طریق دو آزادراه تهران-رودهن و دماوند-فیروزکوه که از میانه شهر می‌گذرد، به شهرهای مجاور خود، به‌ویژه تهران به‌عنوان مادرشهر، متصل شده است (زیاری، ۱۳۹۲: ۷).

یافته‌های پژوهش

در این پژوهش انواع ابعاد مختلف بر رضایت‌مندی شناسایی شد. سپس با استفاده از دیمتل فازی هر یک از آن‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت (جدول ۳).

جدول ۳. بررسی عوامل علی و معلول شاخص‌های محیطی

غیرفازی Di+Ri	غیرفازی Di-Ri	Di-Ri			Di+Ri			Ri			Di			
		u	m	l	u	m	l	u	m	l	u	m	l	
۰/۵۷۲۱	۰/۱۱۱۷	۰/۴۸۹	۰/۱۲۶	-۰/۲۴۴	۰/۹۸۱	۰/۵۵۵	۰/۲۴۹	۰/۴۱۸	۰/۲۱۴	۰/۰۷۵	۰/۵۶۴	۰/۳۴۱	۰/۱۷۴	A1
۰/۵۵۹۸	۰/۰۷۵	۰/۴۵۵	۰/۰۸۳	-۰/۲۸۶	۰/۹۶۸	۰/۵۴۳	۰/۲۲۶	۰/۴۳۶	۰/۲۳	۰/۰۷۶	۰/۵۳۲	۰/۳۱۳	۰/۱۵	A2
۰/۵۲۳۱	-۰/۰۱۰۵	۰/۳۵۱	-۰/۰۱۴	-۰/۳۸	۰/۹۱۹	۰/۵۰۱	۰/۱۸۸	۰/۴۶۸	۰/۲۵۸	۰/۱	۰/۴۵۱	۰/۲۴۴	۰/۰۸۸	A3
۰/۴۸۵۲	-۰/۰۲۱۶	۰/۳۳۳	-۰/۰۲۶	-۰/۳۸۷	۰/۸۶۹	۰/۴۵۸	۰/۱۵	۰/۴۵	۰/۲۴۲	۰/۰۸۷	۰/۴۱۹	۰/۲۱۶	۰/۰۶۳	A4
۰/۴۹۸۳	۰/۰۴۰۷	۰/۴۰۶	۰/۰۴۴	-۰/۳۱۷	۰/۸۸۶	۰/۴۷۳	۰/۱۶۳	۰/۴۱۸	۰/۲۱۵	۰/۰۶۲	۰/۴۶۸	۰/۲۵۸	۰/۱۰۱	A5
۰/۵۴۹۳	۰/۰۱۶۴	۰/۳۸۶	۰/۰۱۷	-۰/۳۵۳	۰/۹۵۴	۰/۵۳۱	۰/۲۱۵	۰/۴۶۷	۰/۲۵۷	۰/۱	۰/۴۸۶	۰/۲۷۴	۰/۱۱۵	A6
۰/۴۹۶۹	-۰/۰۳۴۲	۰/۳۲	-۰/۰۴۱	-۰/۴۰۳	۰/۸۸۴	۰/۴۷۱	۰/۱۶۲	۰/۴۶۶	۰/۲۵۶	۰/۰۹۹	۰/۴۱۹	۰/۲۱۵	۰/۰۶۳	A7
۰/۴۸۵۶	-۰/۰۴۹۳	۰/۳۰۱	-۰/۰۵۸	-۰/۴۱۹	۰/۸۷	۰/۴۵۸	۰/۱۵	۰/۴۶۸	۰/۲۵۸	۰/۱۰۱	۰/۴۰۲	۰/۲	۰/۰۵	A8
۰/۴۴۶۵	۰/۰۱۳۲	۰/۳۶۷	۰/۰۱۳	-۰/۳۴۱	۰/۸۱۹	۰/۴۱۴	۰/۱۱۱	۰/۴۰۲	۰/۲۰۱	۰/۰۵	۰/۴۱۷	۰/۲۱۴	۰/۰۶۱	A9
۰/۵۵۹۵	-۰/۰۷۳۴	۰/۲۸۴	-۰/۰۸۵	-۰/۴۵۸	۰/۹۶۷	۰/۵۴۳	۰/۲۲۵	۰/۵۳۳	۰/۳۱۴	۰/۱۵۱	۰/۴۳۴	۰/۲۲۹	۰/۰۷۵	A10
۰/۴۸۵۱	-۰/۰۴۸۱	۰/۳	-۰/۰۵۸	-۰/۴۰۶	۰/۸۶۷	۰/۴۵۶	۰/۱۶۱	۰/۴۶۷	۰/۲۵۷	۰/۱	۰/۴	۰/۱۹۹	۰/۰۶۲	A11

بررسی شاخص‌های علی محیطی بر رضایت‌مندی مسکونی

نتایج حاصل از دیمتل فازی، نشان می‌دهد که سکوت و آرامش محیطی از اثرگذارترین شاخص بر رضایت‌مندی مسکونی ساکنان در شهر جدید پردیس دارد. در شرایط کنونی که شهرها با افزایش جمعیت و تراکم ساختمانی روبه‌رو هستند، این شاخص نقش مهمی بر بهبود کیفیت زندگی شهروندان خواهد داشت. به‌طوری‌که ایجاد آرامش و کاهش سروصدا در مناطق مسکونی با تراکم بالا به‌عنوان یکی از ابعاد مهم کیفیت محیطی، نقش مهمی بر احساس رضایت‌مندی شهروندان از محل سکونت خود خواهد داشت. بنابراین، سکونت و آرامش محیطی نقش کلیدی در بهبود کیفیت زندگی در چنین محیط‌های دارد. هر چه محیط زندگی آرامش بیشتری داشته باشد به همان اندازه نقش زیادی در روند رضایت‌مندی مسکونی خواهد داشت و بالعکس.

دومین شاخص مهم و اثرگذار بر رضایت‌مندی مسکونی در سکونتگاه‌های شهر جدید پردیس، کیفیت آب‌وهوا می‌باشد که مقدار امتیاز آن ۰/۰۷۵ است. این شاخص نشان‌دهنده تأثیرگذاری بالای آن بر رضایت‌مندی ساکنان و حاکی از اهمیت توجه به مسائل زیست‌محیطی و برنامه‌ریزی برای بهبود شرایط آب‌وهوایی در راستای افزایش رضایت‌مندی ساکنان شهر جدید پردیس دارد. شهرهای جدیدی مانند پردیس که به‌سرعت در حال رشد و توسعه هستند، توجه به کیفیت محیط‌زیست از اهمیت زیادی برخوردار است. بررسی کیفیت و بهبود وضعیت آب‌وهوا در شهر جدید پردیس ازجمله چالش‌هایی مهمی هستند که نقش زیادی بر رضایت‌مندی ساکنان این مناطق دارد. بنابراین، برای بهبود رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس باید به کیفیت آب‌وهوا توجه ویژه‌ای شود و این امر می‌تواند کیفیت زندگی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد و منجر به رضایت‌مندی بیشتری از سکونتگاه‌های خود شوند. کیفیت سیستم مدیریت پسماند و جمع‌آوری زباله‌ها نیز ازجمله شاخص‌های مهم و تأثیرگذار بر رضایت‌مندی ساکنان شهر پردیس به شمار می‌رود و مقدار امتیاز آن بر اساس دیمتل فازی ۰/۰۴۰۷ است. این امتیاز نشان می‌دهد که بهبود کیفیت سیستم مدیریت پسماند و جمع‌آوری زباله‌ها می‌تواند تأثیر قابل توجهی در افزایش رضایت‌مندی مردم از محیط زندگی خود در شهر پردیس داشته باشد.

بررسی شاخص‌های معلول محیطی بر رضایت‌مندی مسکونی

یکی از شاخص‌های معلول و اثرپذیر در زمینه رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس، رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی است. بر اساس نتایج حاصل از دیمتل فازی این شاخص با امتیاز ۰/۰۷۳- جز اثرپذیرترین شاخص مؤثر در ارزیابی کیفیت زندگی شهروندان و میزان رضایت‌مندی آن‌ها از محیط مسکونی در شهر جدید پردیس شناسایی شد. در همین راستا، میزان رضایت‌مندی از محیط مسکونی تا حد زیادی تحت تأثیر رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی در سطح شهر جدید پردیس است. به عبارتی، بهبود در نظارت و اجرای دقیق قوانین و مقررات زیست‌محیطی می‌تواند به‌طور مستقیم برافزایش رضایت‌مندی شهروندان مؤثر واقع گردد. همچنین میزان رعایت قوانین زیست‌محیطی بیشتر تحت تأثیر سایر شاخص‌های تأثیرگذار و علی قرار دارد تا اینکه خود به‌عنوان یک عامل اثرگذار شناخته شود. بنابراین، بهبود رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی، مستلزم

توجه هم‌زمان به سایر عوامل زمینه‌ساز است. دسترسی به سرویس‌های بهداشتی نیز به‌عنوان یکی از شاخص‌های اثرپذیر و معلول در رضایت‌مندی مسکونی و کیفیت زندگی شهروندان شناسایی شد. امتیاز این شاخص بر اساس مقدار (Di-Ri) برابر با ۰/۰۴۹- است. شاخص دسترسی به سرویس‌های بهداشتی با توجه به نمره منفی بیشتر تحت تأثیر سایر شاخص‌های اثرگذار قرار دارد و صرفاً تمرکز بر این شاخص به‌تنهایی نمی‌تواند منجر به ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و بهبود رضایت‌مندی مسکونی آن‌ها شود. بنابراین توجه هم‌زمان به این شاخص در کنار سایر شاخص‌ها می‌تواند به‌طور غیرمستقیم بر ارتقای دسترسی به خدمات بهداشتی و در نتیجه کیفیت زندگی شهروندان و افزایش رضایت‌مندی مسکونی آن‌ها را به همراه داشته باشد. از دیگر شاخص‌های اثرپذیری در بحث و بررسی رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس برای بهبود کیفیت زندگی و افزایش رضایت‌مندی آن‌ها، میزان آگاهی و مشارکت ساکنان در امور محیط‌زیستی است. این شاخص با امتیاز منفی ۰/۰۴۸- در زمره عوامل معلول و اثرپذیر قرار دارد. بنابراین، نتایج نشان می‌دهد که میزان رضایت‌مندی ساکنان مسکونی شهر پردیس تا حد زیادی متأثر از سطح آگاهی و مشارکت آن‌ها در امور زیست‌محیطی است. به‌عبارت دیگر، افزایش آگاهی و مشارکت ساکنان برای بهبود رضایت‌مندی از سکونتگاه‌های خود می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر ارتقای کیفیت زندگی آن‌ها تأثیر مثبت داشته باشد.

جدول ۴. بررسی عوامل علی و معلول شاخص‌های اجتماعی

غیرفازی Di-Ri	غیرفازی Di+Ri	Di-Ri			Di+Ri			Ri			Di			
		u	m	l	u	m	l	u	m	l	u	m	l	
-۰/۰۵۳۹	۰/۸۶۲۸	۰/۵۴۷	-۰/۰۶۲	-۰/۶۵۶	۱/۵۲۷	۰/۸۱۴	۰/۳۲۵	۰/۷۹۲	۰/۴۳۸	۰/۱۸۸	۰/۷۳۵	۰/۳۷۶	۰/۱۳۶	B1
-۰/۰۱۳۹	۰/۸۱۶۸	۰/۵۸۴	-۰/۰۱۶	-۰/۵۹۹	۱/۴۶۴	۰/۷۶۲	۰/۲۸۱	۰/۷۳۲	۰/۳۸۹	۰/۱۴۷	۰/۷۳۱	۰/۳۷۳	۰/۱۳۴	B2
۰/۰۱۰۵	۰/۸۸۵۱	۰/۷۰۸	۰/۱۲۵	-۰/۴۸۷	۱/۵۴۴	۰/۸۴۲	۰/۳۴۹	۰/۷۱۴	۰/۳۵۹	۰/۱۲۲	۰/۸۳	۰/۴۸۳	۰/۲۲۷	B3
-۰/۰۱۱۱	۰/۸۸۷۳	۰/۵۹۱	-۰/۰۰۷	-۰/۶۲۳	۱/۵۶۲	۰/۸۴۲	۰/۳۴۸	۰/۷۹۴	۰/۴۲۴	۰/۱۷۷	۰/۷۶۸	۰/۴۱۸	۰/۱۷۱	B4
-۰/۰۳۲۷	۰/۸۵۷۲	۰/۵۵۸	-۰/۰۳۱	-۰/۶۴۲	۱/۵۲	۰/۸۰۷	۰/۳۲	۰/۷۸۹	۰/۴۱۹	۰/۱۷۳	۰/۷۳۱	۰/۳۸۸	۰/۱۴۷	B5
۰/۰۶۴۷	۰/۹۳۲۲	۰/۶۹	۰/۰۸	-۰/۵۴۳	۱/۶۲۵	۰/۸۹۴	۰/۳۹۱	۰/۷۷۲	۰/۴۰۷	۰/۱۶۲	۰/۸۵۲	۰/۴۸۷	۰/۲۲۹	B6
-۰/۰۷۱۹	۰/۷۶۳۴	۰/۵۰۷	-۰/۰۷۹	-۰/۶۷	۱/۴۰۴	۰/۶۹۸	۰/۲۲۸	۰/۷۵۱	۰/۳۸۸	۰/۱۴۷	۰/۶۵۳	۰/۳۱	۰/۰۸۱	B7
۰/۰۰۷۵	۰/۹۰۴۴	۰/۶۲۱	۰/۰۱۴	-۰/۶۰۵	۱/۵۹۹	۰/۸۵۶	۰/۳۷۳	۰/۷۹۱	۰/۴۲۱	۰/۱۸۸	۰/۸۰۸	۰/۴۳۵	۰/۱۸۶	B8
۰/۰۰۹۱	۰/۸۷۰۹	۰/۷۰۸	۰/۱۱	-۰/۴۹۹	۱/۵۳۹	۰/۸۲۳	۰/۳۳۲	۰/۷۱۱	۰/۳۵۷	۰/۱۲	۰/۸۲۸	۰/۴۶۶	۰/۲۱۲	B9
-۰/۰۲۸۴	۰/۸۸۷۱	۰/۵۶۴	-۰/۰۳۲	-۰/۶۱۷	۱/۵۴۲	۰/۸۴۳	۰/۳۶۲	۰/۷۹۱	۰/۴۳۷	۰/۱۸۸	۰/۷۵۱	۰/۴۰۶	۰/۱۷۴	B10
۰/۰۲۷۷	۰/۸۸۳۵	۰/۶۳۲	۰/۰۳۴	-۰/۵۶۲	۱/۵۴۱	۰/۸۴۱	۰/۳۴۷	۰/۷۵	۰/۴۰۳	۰/۱۵۹	۰/۷۹۱	۰/۴۳۸	۰/۱۸۸	B11
۰/۰۲۵	۰/۸۰۶۴	۰/۶۳	۰/۰۳۱	-۰/۵۶۵	۱/۴۶۴	۰/۷۴۶	۰/۲۶۸	۰/۷۱۳	۰/۳۵۸	۰/۱۲۱	۰/۷۵۱	۰/۳۸۹	۰/۱۴۷	B12
۰/۰۰۴۱	۰/۹۱۴۹	۰/۶۱۲	۰/۰۰۳	-۰/۵۸۱	۱/۵۸۲	۰/۸۷۴	۰/۳۹	۰/۷۷	۰/۴۳۵	۰/۲	۰/۸۱۲	۰/۴۳۹	۰/۱۸۹	B13
-۰/۰۱۴۵۵	۰/۸۹۹۶	۰/۴۴۲	-۰/۰۱۷۱	-۰/۷۴۶	۱/۵۶۲	۰/۸۵۶	۰/۳۷۴	۰/۸۶۸	۰/۵۱۴	۰/۲۵۲	۰/۶۹۴	۰/۳۴۳	۰/۱۲۲	B14

بررسی شاخص‌های علی اجتماعی بر رضایت‌مندی مسکونی

بر اساس نتایج دیمتلفازی، شاخص آرامش و رفاه شهروندان با کسب امتیاز ۰/۱۰۱ به‌عنوان تأثیرگذارترین عامل بر کیفیت زندگی و رضایت‌مندی ساکنان از محیط مسکونی خود شناسایی شد. نتایج این پژوهش نشان

می‌دهد که بهبود و ارتقای آرامش و رفاه شهروندان در فضاهای شهری می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و رضایت‌مندی مسکونی آن‌ها شود. بنابراین، مدیریت و برنامه‌ریزی باهدف بهبود و افزایش آرامش و رفاه عمومی شهروندان، می‌تواند به‌عنوان یکی از اولویت‌های اصلی در دستور کار قرار گیرد. ارتقای این شاخص در ابعاد مختلف مانند خدمات عمومی، امنیت، سلامت و محیط‌زیست می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر بهبود روند کیفیت زندگی و رضایت‌مندی مسکونی شهروندان در شهر جدید پردیس شود. نتایج بر اساس جدول ۵ نشان می‌دهد که شاخص امنیت اجتماعی و فردی از بعد اجتماعی و فرهنگی به‌عنوان یکی از عوامل علی و تأثیرگذار بر کیفیت زندگی و رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس شناسایی شد. ارتقاء و تقویت این شاخص نقش مؤثر و مستقیم برافزایش رضایت‌مندی شهروندان و سایر شاخص‌های رضایت‌مندی مسکونی دارد. بنابراین، امنیت اجتماعی و فردی به‌عنوان یکی از ارکان اساسی کیفیت زندگی شهروندان و نقش اساسی در میزان رضایتمندی و احساس آرامش شهروندان ایفا می‌کند. یکی دیگر از شاخص‌های اثرگذار بر رضایت‌مندی مسکونی در شهر پردیس، تعاملات اجتماعی است که با امتیاز ۰/۰۶۴ نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری آن در بین شاخص‌های علی و به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر رضایتمندی مسکونی شناخته شد. بهبود و ارتقای این شاخص می‌تواند به‌طور مستقیم برافزایش رضایتمندی ساکنان از محیط مسکونی خود تأثیر بگذارد و تقویت آن در ابعاد مختلف محیط‌های مسکونی می‌تواند بر سایر جنبه‌های کیفیت زندگی ساکنان و میزان رضایت‌مندی آن اثرگذار باشد.

بررسی شاخص‌های معلول اجتماعی بر رضایت‌مندی مسکونی

نتایج حاصل از تحلیل دیمتل فازی نشان می‌دهد که تنوع و تعدد فعالیت‌های فرهنگی به‌عنوان یکی از اثرپذیرترین شاخص در بین شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی شناسایی شد و مقدار امتیاز آن ۰/۱۴۵- است و دارای میزان اثرپذیری بالایی نسبت به سایر شاخص بوده و به‌نوعی تحت تأثیر شاخص‌های علی قرار دارد. این امر بیانگر اهمیت و نقش محوری تنوع و تعدد فعالیت‌های فرهنگی در توسعه پایدار فضاهای شهری است. پایداری فضاهای شهری و توسعه آن در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی به‌عنوان یک رویکرد جامع و فراگیر به دنبال ایجاد تعادل بین ابعاد مذکور در محیط‌های شهری است. در میان ابعاد موردبررسی، شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی نقش مؤثری در ارزیابی و پایش وضعیت موجود و برنامه‌ریزی برای چشم‌انداز آینده دارد. بنابراین تنوع فعالیت فرهنگی در سطح شهر جدید پردیس می‌تواند باعث افزایش رضایت‌مندی مسکونی شهروندان و بهبود کیفیت زندگی آن‌ها گردد. از دیگر شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی برای بهبود وضعیت زندگی و رضایت‌مندی مسکونی، احساس مسئولیت است که بر اساس نتایج جز عوامل معلول و اثرپذیر شناسایی شد و تحت تأثیر سایر شاخص‌های علی قرار دارد. در همین راستا، جهت تحقق توسعه پایدار شهری در شهر جدید پردیس، نیازمند مشارکت و تعامل فعال شهروندان با محیط زندگی خود نقش مهم و تأثیرگذار بر رضایت‌مندی مسکونی دارد. از سوی دیگر، احساس مسئولیت و تعلق خاطر ساکنان به فضای شهری، نقش کلیدی

در افزایش رضایت‌مندی مسکونی و کیفیت زندگی شهروندان ساکن دارد. شهروندانی که از احساس مسئولیت نسبت به محیط زندگی خود رضایت مناسبی دارند، بیشتر در فکر بهبود و ارتقای آن هستند و به مشارکت در حفظ و صیانت از محیط زندگی ترغیب می‌شوند. این احساس تعلق و مسئولیت، موجب بیشتر افراد در فعالیت‌های اجتماعی و همبستگی بیشتر اجتماعی میان آن‌ها شده است. بنابراین، تقویت احساس مسئولیت و مشارکت شهروندان در فضای شهری، راهبردی مهم برای دستیابی به توسعه پایدار شهری در شهر جدید پردیس و افزایش رضایت‌مندی مسکونی ساکنان می‌باشد.

تراکم جمعیت در مناطق مسکونی از دیگر شاخص‌های مهم رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس است. در بحث رضایت‌مندی مسکونی عوامل زیادی تأثیرگذار و تأثیرپذیر هستند که شاخص تراکم جمعیت با کسب امتیاز ۰/۵۳۹ جز عوامل تأثیرپذیر و معلول شناسایی گردید. بررسی‌ها نشان می‌دهد که رابطه معکوسی میان تراکم جمعیت و رضایت‌مندی مسکونی در شهر پردیس وجود دارد. به‌طوری‌که هر چه میزان تراکم جمعیت در سطح محلات و مناطق مختلف شهر افزایش یابد، معمولاً منجر به کاهش احساس آسایش، آرامش و رضایت‌مندی ساکنان از محیط زندگی خود می‌شود. بنابراین، برنامه‌ریزی برای تأمین تراکم جمعیت بهینه در فضای شهری، یکی از اولویت‌های توسعه پایدار است و عواملی مانند کیفیت محیط مسکونی، دسترسی‌ها، خدمات شهری و ... می‌توانند نقش تعدیل‌کننده داشته باشند. بهبود هر کدام از این عوامل می‌تواند منجر به کاهش اثرات منفی افزایش تراکم جمعیت گردد. در نتیجه مدیریت تراکم جمعیت در سطح فضای جدید شهر پردیس و ارتقای کیفیت محیط زندگی شهری، از جمله راهبردهای مهم در جهت تقویت رضایت‌مندی مسکونی و دستیابی به توسعه پایدار در فضای شهری است.

جدول ۵. بررسی عوامل علی و معلول شاخص‌های اقتصادی

غیرفازی Di-Ri	غیرفازی Di+Ri	Di-Ri			Di+Ri			Ri			Di			
		u	m	l	u	m	l	u	m	l	u	m	l	
-۰/۰۱۵۹	۰/۶۵۸	۰/۳۹۱	-۰/۰۱۶	-۰/۴۲۴	۱/۰۹۵	۰/۶۳۱	۰/۲۸	۰/۵۵۷	۰/۳۲۴	۰/۱۴۷	۰/۵۳۸	۰/۳۰۷	۰/۱۳۳	D1
-۰/۰۵۴۱	۰/۷۱۵۷	۰/۳۴	-۰/۰۶	-۰/۴۶۲	۱/۱۴۵	۰/۷۰۳	۰/۳۴۳	۰/۶۰۷	۰/۳۸۱	۰/۱۹۸	۰/۵۳۸	۰/۳۲۲	۰/۱۴۵	D2
۰/۰۴۷۳	۰/۷۳۹۶	۰/۴۴۹	۰/۰۵۹	-۰/۳۴۵	۱/۱۶۴	۰/۷۳۳	۰/۳۷	۰/۵۵۶	۰/۳۳۷	۰/۱۵۹	۰/۶۰۸	۰/۳۹۶	۰/۲۱۱	D3
۰/۰۵۲۳	۰/۶۹۵۲	۰/۴۷۴	۰/۰۵۹	-۰/۳۳۷	۱/۱۳۱	۰/۶۷۷	۰/۳۲	۰/۵۲۳	۰/۳۰۹	۰/۱۳۴	۰/۶۰۸	۰/۳۶۸	۰/۱۸۶	D4
-۰/۰۱۱۱	۰/۷۰۸	۰/۴۰۲	-۰/۰۱۴	-۰/۴۱۲	۱/۱۴۷	۰/۶۹۲	۰/۳۳۳	۰/۵۷۳	۰/۳۵۳	۰/۱۷۳	۰/۵۷۴	۰/۳۳۹	۰/۱۶۱	D5
-۰/۰۹۱۲	۰/۶۸۰۶	۰/۳۰۵	-۰/۰۱۰۶	-۰/۵۰۱	۱/۱۱۲	۰/۶۶	۰/۳۰۵	۰/۶۰۸	۰/۳۸۳	۰/۱۹۹	۰/۵۰۴	۰/۲۷۷	۰/۱۰۷	D6
۰/۰۴۳	۰/۶۶۶۴	۰/۴۳۴	۰/۰۵۷	-۰/۳۵۲	۱/۰۷۹	۰/۶۴۷	۰/۲۹۴	۰/۵۲۳	۰/۲۹۵	۰/۱۲۲	۰/۵۵۶	۰/۳۵۲	۰/۱۷۲	D7
۰/۰۴۹	۰/۷۱۷۱	۰/۴۴۸	۰/۰۶۴	-۰/۳۵۳	۱/۱۴۶	۰/۷۰۵	۰/۳۴۵	۰/۵۵۴	۰/۳۲	۰/۱۴۴	۰/۵۹۲	۰/۳۸۵	۰/۲۰۱	D8
-۰/۰۷۵۷	۰/۷۴۳	۰/۳۳	-۰/۰۹۱	-۰/۴۸	۱/۱۸۱	۰/۷۳۵	۰/۳۷۱	۰/۶۲۶	۰/۴۱۳	۰/۲۲۵	۰/۵۵۵	۰/۳۲۲	۰/۱۴۶	D9
-۰/۰۱۴۷	۰/۶۰۶۳	۰/۳۸۴	-۰/۰۱۵	-۰/۴۱۴	۱/۰۲۷	۰/۵۷۲	۰/۲۲۹	۰/۵۲۲	۰/۲۹۳	۰/۱۲۱	۰/۵۰۵	۰/۲۷۹	۰/۱۰۸	D10
۰/۰۵۱۵	۰/۶۶۹۴	۰/۴۷۲	۰/۰۶۱	-۰/۳۴۷	۱/۱۱۱	۰/۶۴۴	۰/۲۹۲	۰/۵۲	۰/۲۹۱	۰/۱۱۹	۰/۵۹۱	۰/۳۵۳	۰/۱۷۳	D11

بررسی شاخص‌های علی اقتصادی بر رضایت‌مندی مسکونی

یکی از شاخص‌های مهم و تأثیرگذار بر رضایت‌مندی مسکونی، ثبات اقتصادی است که با امتیاز حاصل از دیمت‌فازی (۰/۰۵۲۳) جز اثرگذارترین شاخص شناخته شد. این شاخص هم در سطح کشور و هم در سطح شهر جدید پردیس نقش مهمی در بهبود و روند رضایت‌مندی مسکونی دارد. به‌طوری‌که ثبات اقتصادی تأثیرگذاری مستقیمی بر قدرت خرید و دسترسی افراد به مسکن مناسب دارد. در شرایط ثبات اقتصادی، شهروندان شهر جدید پردیس می‌تواند هزینه‌های مسکن را کاهش دهند و رضایت‌مندی مناسبی بین شهروندان فراهم سازند. علاوه بر موارد مذکور، ثبات قیمت‌ها در بازار مسکن و کاهش تورم در سطح کشور، موجب اطمینان و آرامش خاطر شهروندان نسبت به هزینه‌های مسکن می‌شود. در همین راستا، امنیت اقتصادی و ثبات آن نقش مؤثری بر رضایت‌مندی مسکونی دارد و رغبت بیشتری برای افراد علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در حوزه مسکن دارد. همچنین تقویت این شاخص، نقش مؤثری در توسعه و بهبود کیفیت مسکن، کاهش نوسانات و تورم، افزایش قدرت خرید، ایجاد حس امنیت اقتصادی، سرمایه‌گذاری در مسکن، زیرساخت‌های شهری و... دارد که رضایت‌مندی از محل سکونت را دوجندان خواهد کرد. در نتیجه ثبات اقتصادی به‌عنوان یک عامل کلیدی و تأثیرگذار نقش مهمی بر رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس دارد. یکی دیگر از شاخص‌های مهم و تأثیرگذار اقتصادی، درآمد خانوار و میزان پس‌انداز آن‌ها است که بر اساس نتایج حاصل از دیمت‌فازی در جایگاه دوم واقع شده و نقش مهمی بر روند رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس دارد. مقدار امتیاز آن بر اساس نتایج ۰/۰۵۱ است. این شاخص نشان می‌دهد که هر چه میزان درآمد مناسب خانوارها مناسب باشد به همان میزان دسترسی به مسکن مناسب در فضایی اجتماعی بهتر فراهم می‌سازد. به‌طوری‌که خانوارهای با درآمد بالاتر، دسترسی بهتر به تأمین هزینه‌های مسکن و داشتن یک سکونتگاه بهتر و مطلوب‌تر را برای شهروندان شهر جدید پردیس فراهم می‌سازد و رضایت‌مندی از وضعیت مسکونی برای این خانوارها افزایش می‌دهد. درحالی‌که، خانوارهای با درآمد پایین، رغبت کمتری از محیط مسکونی خود به خاطر سکونت در مسکن‌های نامناسب و موقعیت جغرافیایی پایین آن‌ها دارند. علاوه بر این موارد، خانوارهای که پس‌انداز بهتر و بیشتری دارند، با احساس امنیت مالی بهتر می‌تواند هزینه‌های مسکن در بلندمدت را تأمین کنند و این امر نقش مهمی در میزان دسترسی به مسکن و امکانات موجود در آن متناسب با نیازهای و سلیقه‌های آن‌ها داشته باشد. درحالی‌که خانوارهای کم‌درآمد به خاطر عدم دسترسی به مسکن مناسب معمولاً رضایت‌مندی کمتری از محیط مسکونی خود دارند. این دوگانگی منجر به ساختار فضایی نامناسب در شهر جدید پردیس می‌شود که ناشی از سطح رفاه و امنیت مالی خانوارها است. در مجموع می‌توان گفت که هر چه میزان درآمد و پس‌انداز خانوارها در شهر جدید پردیس تقویت گردد به همان میزان رضایت‌مندی مسکونی نیز بهبود خواهد یافت. یکی دیگر از شاخص‌های تأثیرگذار اقتصادی، نرخ اشتغال در شهر جدید پردیس است که مقدار امتیاز آن (۰/۰۴۹) می‌باشد و جز شاخص‌های علی محسوب می‌شود. افزایش نرخ اشتغال و بهبود آن در شهر مورد مطالعه برای اقشار کم‌درآمد ساکنان در مناطق مختلف شهر جدید پردیس می‌تواند منجر به افزایش توانا مالی خانوار برای تأمین هزینه‌های حداقلی مسکن شود.

خانوارهای که دارای شغل مناسب با درآمد کافی هستند، می‌توانند نیازهای کمی و کیفی مسکن خود را تأمین کنند و رضایت بیشتری از محیط مسکونی خود داشته باشند. درحالی که خانوارهای بیکار با اشتغال ناپایدار و عدم جذب در بدنه اقتصادی شهر به حاشیه شهرها رانده می‌شوند و قادر به تأمین حداقل‌های مسکن خود نیستند و این امر منجر به کاهش رضایت‌مندی مسکونی آن‌ها خواهد شد. بنابراین، تفاوت در نرخ اشتغال و درآمد پایدار خانوارها، در نحوه دسترسی به مسکن مناسب و عدم دسترسی به آن می‌تواند ساختار فضایی-اجتماعی دوگانه در سطح شهر جدید پردیس رقم بزند به گونه‌ای که مناطق مرفه نشین دسترسی بهتری به مسکن مناسب دارند و مناطق کم‌درآمد از مسکن باکیفیت پایین‌تر محروم هستند و این امر رضایت‌مندی مسکونی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

بررسی شاخص‌های معلول اقتصادی بر رضایت‌مندی مسکونی

از شاخص‌های اقتصادی بر اساس مقدار (Di-Ri) می‌توان به تسهیلات وام و کمک‌هزینه‌های خرید مسکن اشاره کرد که جز اثرپذیرترین شاخص‌شناسایی شد. این شاخص با کسب امتیاز $(-0/091)$ جز شاخص‌های معلول می‌باشد. ارائه تسهیلات وام و کمک‌هزینه‌های خرید مسکن می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم برافزایش رضایت‌مندی مسکونی خانوارهای کم‌درآمد و متوسط در شهر جدید پردیس تأثیر مثبتی داشته باشد. ارائه چنین وام‌هایی و کمک‌هزینه‌های خرید مسکن به خانوارها و اقشار کم‌درآمد می‌تواند زمینه‌ساز دسترسی بهتر به مسکن در جهت کاهش فشار مالی، امکان سکونت در مناطق و محلات مناسب و درنهایت ایجاد انسجام اجتماعی باکیفیت بهتر باشد و رضایت مناسب‌تری برای شهروندان فراهم سازد. بنابراین، این شاخص معلول، نقش مؤثری در افزایش رضایت‌مندی مسکونی برای اقشار کم‌درآمدهای ساکن در شهر پردیس می‌تواند داشته باشد. از دیگر شاخص‌های اثرپذیر در این زمینه، دسترسی به بازارهای محلی با کسب امتیاز $-0/075$ است که نشان‌دهنده میزان اثرپذیری آن نسبت به سایر شاخص‌های علی است. در همین راستا، دسترسی آسان به بازارهای محلی در سطح شهر پردیس نقش مؤثری در بهبود روند رضایت‌مندی ساکنان شهر پردیس دارد. چون دسترسی نقش مؤثری در کاهش هزینه‌های سفر، زمان صرف شده برای خرید، راحتی بیشتر و درنهایت کیفیت زندگی بهتری برای ساکنان دارد. بر همین مبنا، از نظر ساختار فضایی-اجتماعی شهر، استقرار بازارهای محلی با دسترسی مناسب و همچنین متناسب با الگوی سکونت و حرکت ساکنان مناطق و محلات، باعث شکل‌گیری محورهای فعال و پرتحرک در سطح فضایی شهر پردیس می‌شود. درنتیجه مکان‌یابی مناسب بازارها در سطوح مختلف شهر جدید پردیس می‌تواند دسترسی مناسب و آسان برای ساکنان باشد و در توزیع متعادل جمعیت در سطح شهر نقش مؤثری خواهد داشت. ارزش ملک نیز جز شاخص‌های اقتصادی محسوب می‌شود و مقدار امتیاز آن بر اساس دیمتل فازی $(-0/054)$ است. این شاخص با توجه به کسب نمره منفی جز عوامل معلول و اثرپذیر شناسایی شدند. در همین راستا، ارزش ملک از دو نظر قابل‌بررسی است و می‌تواند ساختار فضایی متفاوتی در سطح شهر پردیس ایجاد کند. به‌طوری‌که ارزش بالای مسکن زمینه افزایش هزینه‌های مسکن را فراهم می‌سازد و این امر باعث کاهش رضایت‌مندی شهروندان می‌شود. چون دسترسی به مسکن مناسب با توجه به میزان درآمد شهروندان،

سخت تر خواهد بود. در مقابل، ارزش بالای مسکن و موقعیت جغرافیایی مناسب آن به دلیل بازدهی مالی بیشتر برای صاحبان آن، می تواند زمینه را برای افزایش رضایت مندی از محل سکونت خود گردد. بالا بودن ارزش املاک در مناطق مناسب به عنوان نشانه ای از کیفیت محیط مسکونی، نقش مهمی در جذب شهروندان با سطح اجتماعی-اقتصادی بالاتر خواهد داشت. از سوی دیگر، در ارتباط با میزان تأثیرگذاری ارزش ملک بر ساختار فضایی- اجتماعی شهر، ارزش بالا بودن ملک در محلات و مناطق خاص، می تواند باعث تمرکز جمعیت با سطح اجتماعی- اقتصادی بالاتر در این نواحی گردد و باعث بروز عدم تعادل فضایی و نابرابری اجتماعی در شهر شود. درحالی که، توزیع متعادل آن در سطح شهر و ارائه خدمات یکسان به کلیه مناطق نقش مؤثری در شکل گیری ساختار اجتماعی متنوع در سطح فضایی شهر پردیس خواهد داشت و رضایت مندی بیشتری را فراهم خواهد ساخت.

جدول ۶. بررسی عوامل علی و معلول شاخص های کالبدی

غیرفازی Di-Ri	غیرفازی Di+Ri	Di-Ri			Di+Ri			Ri			Di			
		u	m	l	u	m	l	u	m	l	u	m	l	
۰/۰۷۲۳	۰/۷۵۲	۰/۵۲۶	۰/۰۸۹	-۰/۳۸	۱/۲۳۲	۰/۷۲۷	۰/۳۲۵	۰/۵۸۱	۰/۳۱۹	۰/۱۲۴	۰/۶۵	۰/۴۰۸	۰/۲۰۱	D1
۰/۱۱۰۶	۰/۷۳۴	۰/۵۵۳	۰/۱۳۵	-۰/۳۳۱	۱/۱۹۴	۰/۷۱	۰/۳۱۱	۰/۵۴۵	۰/۲۸۸	۰/۰۹۷	۰/۶۵	۰/۴۲۳	۰/۲۱۴	D2
۰/۱۰۱	۰/۶۹۱	۰/۵۵	۰/۱۲۱	-۰/۳۳۸	۱/۱۵۴	۰/۶۵۸	۰/۲۶۶	۰/۵۲۳	۰/۲۶۸	۰/۰۸۱	۰/۶۳۱	۰/۳۹	۰/۱۸۵	D3
-۰/۰۷۱۱	۰/۸۷۴	۰/۳۸۴	-۰/۰۹	-۰/۵۱۷	۱/۳۵۵	۰/۸۷۶	۰/۴۵۴	۰/۷۰۵	۰/۴۸۳	۰/۲۶۶	۰/۶۵	۰/۳۹۳	۰/۱۸۸	D4
-۰/۰۴۹۶	۰/۷۴۷	۰/۴۱	-۰/۰۶	-۰/۵۱۶	۱/۲۴۳	۰/۷۱۸	۰/۳۱۷	۰/۶۴۸	۰/۳۸۹	۰/۱۸۴	۰/۵۹۵	۰/۳۲۹	۰/۱۳۳	D5
۰/۰۱۲۳	۰/۸۵۹	۰/۴۵۶	۰/۰۱۷	-۰/۴۳۹	۱/۳۳۳	۰/۸۵۸	۰/۴۳۸	۰/۶۶۵	۰/۴۲۱	۰/۲۱۲	۰/۶۶۸	۰/۴۳۸	۰/۲۲۷	D6
۰/۰۶۱۴	۰/۷۳۹	۰/۵۲۶	۰/۰۷۳	-۰/۳۹۴	۱/۲۲۹	۰/۷۰۹	۰/۳۱	۰/۵۸	۰/۳۱۸	۰/۱۲۳	۰/۶۵	۰/۳۹۱	۰/۱۸۶	D7
۰/۰۲۱۲	۰/۶۷۸	۰/۴۷۷	۰/۰۱۸	-۰/۴۰۶	۱/۱۳۶	۰/۶۴۳	۰/۲۵۳	۰/۵۴	۰/۳۱۳	۰/۱۱۹	۰/۵۹۶	۰/۳۳۱	۰/۱۳۴	D8
-۰/۰۹۴۹	۰/۸۲۴	۰/۳۶۵	-۰/۱۱۸	-۰/۵۵۳	۱/۳۱۶	۰/۸۱۱	۰/۳۹۸	۰/۷۰۱	۰/۴۶۵	۰/۲۵	۰/۶۱۵	۰/۳۴۷	۰/۱۴۸	D9
-۰/۰۷۸۶	۰/۷۸۱	۰/۳۸۱	-۰/۰۹۴	-۰/۵۵۳	۱/۲۸۵	۰/۷۵۷	۰/۳۵۱	۰/۶۸۸	۰/۴۲۵	۰/۲۱۶	۰/۵۹۷	۰/۳۳۲	۰/۱۳۵	D10
-۰/۰۵۷	۰/۷۲۵	۰/۳۸۶	-۰/۰۶۲	-۰/۵۳	۱/۲۱۱	۰/۶۹۲	۰/۲۹۵	۰/۶۵۱	۰/۳۷۷	۰/۱۷۵	۰/۵۶	۰/۳۱۵	۰/۱۲۱	D11
-۰/۰۲۶	۰/۶۷۰	۰/۴۲۷	-۰/۰۳	-۰/۴۸۷	۱/۱۵۴	۰/۶۲۸	۰/۲۴	۰/۵۹۴	۰/۳۲۹	۰/۱۳۳	۰/۵۶	۰/۲۹۹	۰/۱۰۷	D12

بررسی شاخص های علی کالبدی بر رضایت مندی مسکونی

مهم ترین شاخص های کالبدی در بحث رضایت مندی مسکونی شناسایی شدند. کلیه شاخص های مذکور با استفاده از دیمتل فازی مورد بررسی قرار گرفتند و نتایج حاصل از روش دیمتل فازی نشان می دهد که در بین شاخص های کالبدی، حمل و نقل و عمومی جز اثرگذارترین در بین شاخص های علی شناسایی شد و بالاترین امتیاز مثبت اختصاص داده شده به آن ۰/۱۱۰ است. با وجود این، شاخص حمل و نقل عمومی مناسب و با کیفیت و تقویت در سطح شهری تأثیرگذاری بسیار مهمی در ارتقای رضایت مندی ساکنان به خاطر دسترسی مناسب به نقاط مختلف شهر و باعث بهبود ساختار فضایی- اجتماعی شهر جدید پردیس می شود. در همین راستا، با دسترسی آسان، مؤثر و کارآمد به حمل و نقل عمومی برای کلیه شهروندان و دسترسی آن ها به ایستگاه ها و مسیرهای

اتوبوس، قطار شهری و سایر حمل‌ونقل‌های عمومی موجود در مناطق و محلات مختلف و همچنین فراهم ساختن انواع گزینه‌های حمل‌ونقل عمومی برای شهروندان در جهت تردد آسان و کم‌هزینه در سطح شهر می‌تواند نقش مؤثری در بهبود روند رضایت‌مندی مسکونی خواهد داشت. در نتیجه دسترسی آسان به خدمات و امکانات شهری و کاهش هزینه‌های جابجایی و دسترسی بهتر و راحت‌تر به محل کار و سایر مقاصد می‌تواند باعث بهبودی کیفیت زندگی و رفاه ساکنان در وضع موجود شهر جدید پردیس گردد و نقش مؤثری در ساختار فضایی-اجتماعی شهر خواهد داشت. یکی دیگر از شاخص‌های مهم و اثرگذار بر رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس، بحث کیفیت معابر و پیاده‌رو است که با امتیاز ۰/۱۰۱ در جایگاه دوم قرار دارد. نتایج نشان می‌دهد که در بحث کیفیت محیط‌های عمومی شهری، به‌ویژه شاخص معابر و پیاده‌رو، نقش مهمی در بهبود و ارتقای روند رضایت‌مندی مسکونی شهروندان و بهبود ساختار فضایی-اجتماعی دارد. هر چه میزان وضعیت معابر و پیاده‌روهای موجود در سطح شهر جدید پردیس باکیفیت و مناسب باشد و امکان حضور بیشتر شهروندان در چنین فضاهای را فراهم سازد، می‌تواند رضایت‌مندی مسکونی و منجر به بهبود کیفیت زندگی شهروندان گردد. علاوه بر این، طراحی مناسب پیاده‌رو و معابر از لحاظ نورپردازی، چشم‌انداز، ... نقش مؤثری در تقویت تعاملات اجتماعی و افزایش امنیت شهروندان به‌ویژه عابران و افراد کم‌توان در جهت تردد و حضور بیشتر آنان را در این فضاهای عمومی دوچندان خواهد کرد و چنین نگرشی رضایت‌مندی مسکونی را به همراه خواهد داشت. یکی دیگر از شاخص‌های علی و تأثیرگذار بر روند رضایت‌مندی مسکونی در شهر جدید پردیس، بحث اختلاط کاربری است که با امتیاز ۰/۰۷۲۳ در جایگاه سوم واقع شده است. این شاخص نیز می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر رضایت‌مندی مسکونی تأثیرگذار باشد. به‌طوری‌که شهر پردیس همانند سایر شهرهای ایران طراحی مبتنی بر اختلاط کاربری‌ها (مسکونی، تجاری، اداری، و...) ساخته و برنامه‌ریزی شده است. این چنین طراحی و برنامه‌ریزی برای بهبود اختلاط کاربری‌ها و استفاده مناسب از چنین فضاهایی در سطح شهر می‌تواند تأثیرات مثبتی بر رضایت‌مندی مسکونی و ساختار فضایی-اجتماعی شهر جدید پردیس داشته باشد. چون این امر دسترسی مناسبی به نیازهای روزمره را فراهم می‌سازد و از سوی دیگر، زندگی شهری فعال و نشاط‌آوری را برای شهروندان به همراه خواهد داشت. بررسی چنین شاخصی در سطح شهر جدید پردیس از لحاظ ساختار فضایی و اجتماعی نشان‌دهنده افزایش تعاملات اجتماعی و ارتباط بین ساکنان محدوده است. بنابراین، اختلاط کاربری‌ها در سطح شهر جدید پردیس از یک‌طرف باعث افزایش رضایت‌مندی مسکونی ساکنان می‌گردد و از سوی دیگر منجر به ارتقای ساختار فضایی و اجتماعی شهر می‌گردد.

بررسی شاخص‌های معلول کالبدی بر رضایت‌مندی مسکونی

در این بخش شاخص‌های معلول و اثرپذیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. در همین راستا، یکی از شاخص‌های اثرپذیر و معلول در این زمینه، شاخص ایمنی و امنیت ساختمان‌ها است که با امتیاز منفی ۰/۰۹۴- بیشترین تأثیرپذیری را از شاخص‌های علی دارد. این امر بیانگر آن‌سات که مسائل و مشکلات مربوط به ایمنی و امنیت

ساختمان‌ها از دغدغه‌های ساکنان و مدیران شهری است و نقش مهمی در کاهش یا افزایش روند رضایت‌مندی مسکونی به همراه خواهد داشت. به‌طوری‌که نحوه توزیع تجهیزات و زیرساخت‌های ایمنی و امنیت ساختمان‌ها در ساختار فضایی و اجتماعی شهر جدید پردیس از یک‌طرف و عدم تمرکز امکانات ایمنی و امنیتی در ساختمان‌ها جهت کاهش تفاوت‌های طبقاتی و اجتماعی در سطح نواحی شهری از طرف دیگر امری مهم و ضروری جهت برنامه‌ریزی برای بهبود رضایت‌مندی مسکونی و نقش مؤثر آن در افزایش ساکنان از کیفیت زندگی و بهبود تعاملات اجتماعی و تقویت انسجام اجتماعی خواهد داشت.

دومین شاخص اثرپذیر در بحث کالبدی، کیفیت روشنائی معابر است و که با کسب امتیاز منفی تحت تأثیر شاخص‌های علی قرار دارد و تأثیر زیادی بر رضایت‌مندی مسکونی و ساختار فضایی-اجتماعی شهر جدید پردیس دارد. بهبود روشنائی و طراحی مناسب نورپردازی در سطح معابر شهر باعث افزایش امنیت و ایمنی شهروندان و استفاده بیشتر از فضاهای عمومی می‌گردد. در نتیجه بهبود و تقویت روشنائی و نورپردازی مناسب در سطح معابر و کلیه عرصه‌های مختلف شهری و سایر فضاهای عمومی نقش زیادی در افزایش تعاملات اجتماعی خواهد داشت و برنامه‌ریزی برای سازمان‌دهی و مدیریت آن می‌تواند نقش زیادی در رضایت‌مندی مسکونی در کنار سایر شاخص‌ها داشته باشد و باعث بهبود کیفیت زندگی شهروندان شهر جدید پردیس گردد.

منظر و چشم‌انداز شهری از دیگر شاخص‌های اثرپذیر در بعد کالبدی است که با امتیاز (۰/۰۷۸۶-) در جایگاه سوم قرار دارد. توجه به منظر و چشم‌انداز شهری در ابعاد مختلف مانند زیبایی‌شناسی، هویت، محیط‌زیست و ساختار فضایی و ... می‌تواند نقش مهمی در رضایت‌مندی مسکونی ساکنان شهر جدید پردیس داشته باشد و مدیریت و برنامه‌ریزی برای تقویت چشم‌انداز شهری و منظرهای آن نقش زیادی را در روند یکپارچگی و پایداری فضایی و کالبدی داشته باشد.

جدول ۷. بررسی عوامل علی و معلول شاخص‌های مدیریتی

غیرفازی Di-Ri	غیرفازی Di+Ri	Di-Ri			Di+Ri			Ri			Di			
		u	m	l	u	m	l	u	m	l	u	m	l	
۰/۰۱۲۴	۰/۵۷۹۲	۰/۳۴۵	۰/۰۱۵	-۰/۳۳۱	۰/۹۲۶	۰/۵۵۷	۰/۲۵	۰/۴۶۲	۰/۲۷۱	۰/۱۱۸	۰/۴۶۳	۰/۲۸۶	۰/۱۳۲	E1
۰/۰۷۰۵	۰/۶۱۲۷	۰/۳۹	۰/۰۸۶	-۰/۲۶۴	۰/۹۴۳	۰/۶۰۱	۰/۲۸۹	۰/۴۴۷	۰/۲۵۸	۰/۱۰۶	۰/۴۹۶	۰/۳۴۴	۰/۱۸۳	E2
۰/۰۷۳۹	۰/۶۴۳۸	۰/۴۰۹	۰/۰۸۸	-۰/۲۶۶	۰/۹۹۴	۰/۶۳۵	۰/۳۱۹	۰/۴۶۴	۰/۲۷۳	۰/۱۲	۰/۵۲۹	۰/۳۶۱	۰/۱۹۹	E3
-۰/۰۲۴۲	۰/۵۹۰۹	۰/۳۰۲	-۰/۰۲۹	-۰/۳۶	۰/۹۲۷	۰/۵۷۴	۰/۲۶۵	۰/۴۸	۰/۳۰۱	۰/۱۴۵	۰/۴۴۷	۰/۲۷۲	۰/۱۲	E4
-۰/۰۹۳۴	۰/۶۹۲۱	۰/۲۴۴	-۰/۱۱۶	-۰/۴۲۹	۱/۰۴۴	۰/۶۹۳	۰/۳۷۱	۰/۵۶۲	۰/۴۰۵	۰/۲۳۷	۰/۴۸۱	۰/۲۸۸	۰/۱۳۴	E5
۰/۰۴۸۷	۰/۶۴۲۵	۰/۳۷۸	۰/۰۵۶	-۰/۲۸	۰/۹۷۸	۰/۶۳۶	۰/۳۲	۰/۴۶۵	۰/۲۹	۰/۱۳۵	۰/۵۱۳	۰/۳۴۶	۰/۱۸۵	E6
-۰/۰۹۴۲	۰/۶۶۷۸	۰/۲۳۹	-۰/۱۱۷	-۰/۴۲۵	۱/۰۱۱	۰/۶۶۵	۰/۳۴۶	۰/۵۴۷	۰/۳۹۱	۰/۲۲۵	۰/۴۶۵	۰/۲۷۴	۰/۱۲۱	E7
۰/۰۹۱۵	۰/۶۳۷۴	۰/۴۵۵	۰/۱۰۳	-۰/۲۴۹	۱/۰۱۱	۰/۶۲۱	۰/۳۰۷	۰/۴۴۸	۰/۲۵۹	۰/۱۰۸	۰/۵۶۳	۰/۳۶۲	۰/۱۹۹	E8
-۰/۰۱۳۹	۰/۷۲۵۳	۰/۳۰۲	-۰/۰۱۴	-۰/۳۴۸	۱/۰۶	۰/۷۳۶	۰/۴۱	۰/۵۴۶	۰/۳۷۵	۰/۲۱۱	۰/۵۱۴	۰/۳۶۱	۰/۱۹۸	E9
-۰/۰۵۶۹	۰/۶۰۳۵	۰/۲۷۷	-۰/۰۷۲	-۰/۳۹	۰/۹۴۳	۰/۵۸۸	۰/۲۷۷	۰/۴۹۶	۰/۳۳	۰/۱۷۱	۰/۴۴۷	۰/۲۵۸	۰/۱۰۷	E10

بررسی شاخص‌های علی‌مدیریتی بر رضایت‌مندی مسکونی

در بحث مدیریتی مهم‌ترین شاخص‌ها از بعد علی‌شناسایی شدند. اثرگذارترین شاخص در بین شاخص‌های علی، میزان مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری است که با امتیاز مثبت ۰/۰۹۱ جز عامل هم محسوب می‌شود و نقش زیادی را بهبود رضایت‌مندی مسکونی می‌تواند داشته باشد. تأثیر این شاخص زمانی مشهود است که شهروندان و ساکنان در فرایند تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری شهری مشارکت فعالی داشته باشند تا حس تعلق به مکان و مسئولیت بیشتری نسبت به محیط زندگی و پیرامون خود داشته باشند. علاوه بر این، توجه هم‌زمان به نظرات و خواسته‌ها و نیازهای شهروندان به‌عنوان منبعی ارزشمند و موثق برای برنامه ریزان و تصمیم‌گیرهای سیاسی جهت مدیریت مناسب در ارائه بهتر خدمات و زیرساخت‌ها باشد. در نتیجه مشارکت یکپارچه و سیستمی در سطح شهر جدید پردیس نقش زیادی در شکل‌گیری ساختار فضایی و اجتماعی منسجم و کارآمد متناسب با نیازهای واقعی جامعه در وضع موجود می‌تواند در کنار سایر شاخص‌های مدیریتی برای بهبود رضایت‌مندی مسکونی امری مهم و تأثیرگذار باشد.

از دیگر شاخص‌های مهم در روند بهبود رضایت‌مندی مسکونی از لحاظ مدیریتی، توجه به برنامه‌های شهرداری در توسعه و بهبود زیرساخت‌های محلی است که با امتیاز ۰/۰۷۳ در جایگاه دوم تأثیرگذاری قرار دارد. این جایگاه دوم حاکی از اهمیت بالای این شاخص در مدیریت شهری است و نقش زیادی بر کیفیت زندگی شهروندان شهر جدید پردیس دارد. به‌طوری‌که بهبود و ارتقای زیرساخت‌های محلی از جمله جاده‌ها، فضاهای سبز، ارائه خدمات عمومی باکیفیت و ... دسترسی مناسب به آن‌ها باعث می‌گردد که ساکنان و شهروندان از امکانات رفاهی بیشتری بهره‌مند شوند و راحتی بیشتر از محیط زندگی خود داشته باشند. همچنین تشویق شهروندان به مشارکت در برنامه‌های توسعه زیرساخت‌ها در زمینه‌های مختلف می‌تواند باعث تقویت ساختار فضایی شهر جدید پردیس و رضایت‌مندی بیشتر از محیط مسکونی خود شود.

یکی دیگر از شاخص‌های مدیریتی برای افزایش رضایت‌مندی مسکونی و نقش مؤثر آن در بهبود روند آن، رضایت از ارائه امکانات و خدمات رفاهی در مناطق مسکونی توسط نهادهای تصمیم‌گیر است. این شاخص با کسب امتیاز ۰/۰۷۰ در جایگاه سوم و نشان از اهمیت آن در ارتقای کیفیت زندگی شهروندان شهر جدید پردیس است. نتایج نشان می‌دهد که دسترسی به امکانات و خدمات رفاهی، مانند آموزشی، تفریحی، مراکز بهداشتی و درمانی، نقش مؤثری در افزایش رضایت‌مندی مسکونی دارند. به‌طوری‌که هر چه میزان دسترسی به خدمات کیفیت‌تر و بهتر باشد، نقش مؤثری در بهبود رضایت‌مندی مسکونی خواهد داشت. به عبارتی هر چه مناطق مسکونی دارای امکانات و زیرساخت‌های مناسبی باشد و دسترسی شهروندان به آن راحت‌تر باشد، معمولاً جذابیت بیشتری برای شهروندان خواهد داشت و باعث رضایت‌مندی بیشتری از محیط مسکونی می‌گردد. چنین نگرشی به محیط زندگی می‌تواند توسعه پایدار و ساختار فضایی-اجتماعی متوازن و متعادل در شهر جدید پردیس به همراه داشته باشد.

بررسی شاخص‌های معلول مدیریتی بر رضایت‌مندی مسکونی

بر اساس مقدار (Di-Ri) اثرپذیرترین شاخص، میزان رضایت از میزان ایمنی و امنیت در محلات مسکونی با کسب امتیاز منفی ۰/۰۹۴- است و جز عوامل معلول محسوب می‌شوند. این شاخص در تعیین کیفیت زندگی ساکنان و میزان رضایت‌مندی آن‌ها از محل زندگی خودشان نقش مؤثری دارد و هر چه میزان رضایت از محل زندگی بیشتر باشد، مشارکت شهروندان در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در سطح جامعه افزایش خواهد یافت و این امر در کاهش استرس و نگرانی‌های روزه نقش کلیدی خواهد داشت. به علاوه، هر چه امنیت در سطح شهر افزایش یابد نقش مؤثری در کاهش نرخ جرم و جنایت دارد و این امر نقش زیادی در روند افزایش رضایت‌مندی ساکنان دارد. چون تقویت امنیت و بهبود آن در سطح شهر می‌تواند منجر به بهبود روابط اجتماعی و کیفیت زندگی شهروندان گردد.

از شاخص‌های تأثیرپذیر بر اساس مقدار (Di-Ri)، برنامه‌های مدیریت شهری در زمینه محیط‌زیست و فضای سبز است. این شاخص نقش زیادی در ارتقاء و بهبود کیفیت زندگی ساکنان و توسعه پایدار شهری دارد. مدیریت و حفظ و صیانت از محیط‌زیست و فضای سبز با ایجاد انواع پارک‌ها و باغ‌ها در سطح شهر نقش مؤثری در استفاده ساکنان از فضاهای طبیعی و تفریحی خواهد داشت و این امر باعث افزایش رضایت‌مندی شهروندان از محیط طبیعی می‌شود. سومین شاخص اثرپذیر و معلول در بحث مدیریتی، کیفیت سیستم‌های مدیریت هوشمند است که با امتیاز ۰/۰۵۶- تأثیری زیادی بر رضایت‌مندی مسکونی دارد. این شاخص با وجود اثرپذیری از سایر شاخص‌ها، نقش زیادی در کارآمدی، ایمنی و پایداری شهر دارد. به طوری که کیفیت سیستم‌های مدیریت هوشمند با بهینه‌سازی مدیریت ترافیکی، جمع‌آوری پسماند، مدیریت خدمات عمومی، روشنایی خیابان‌ها و معابر، دسترسی راحت‌تر و سریع‌تر به خدمات مختلف، بهبود وضعیت ترافیک، تأمین آب و انرژی و سایر خدمات عمومی می‌تواند رضایت‌مندی ساکنان از محیط مسکونی را بهبود بخشد و منجر به پایداری شهری گردد.

بحث

مقایسه یافته‌های پژوهش‌های پیشین با نتایج مقاله حاضر نشان می‌دهد که عوامل متعددی بر رضایت‌مندی سکونتی تأثیرگذار هستند، اما برخی شاخص‌ها در مطالعات مختلف نقش پررنگ‌تری داشته‌اند: نقش شاخص‌های کالبدی و اجتماعی نتایج پژوهش شهبان و همکاران (۱۳۹۳) تأکید دارند که ویژگی‌های کالبدی و اجتماعی-فرهنگی مانند نقاط قوت فیزیکی، سطح اقتصادی و فرهنگی، تأثیر مهمی بر رضایت ساکنان دارند. این یافته‌ها با نتایج مقاله حاضر هماهنگ است، که بر اهمیت شاخص‌هایی مانند سکوت و آرامش محیطی، ثبات اقتصادی، و میزان مشارکت شهروندان تأکید دارد. مدیریت و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های شهری پژوهش جلیلیان ممتاز و همکاران (۱۳۹۶) نشان داده است که رضایت از وضعیت مجتمع مسکونی و مدیریت پروژه‌های مسکن مهر، نقش مهمی در تعیین میزان رضایت ساکنان دارد. در مقاله حاضر نیز شاخص "میزان مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری" به عنوان یک عامل علی شناخته شده است، که نشان‌دهنده

اهمیت مدیریت شهری در رضایت‌مندی سکونتی است. تأثیر عوامل محیطی و اجتماعی بر رضایت‌مندی نتایج حسین‌آبادی (۱۴۰۱) بیان می‌کند که کیفیت محیطی-بصری و محیط اجتماعی محله، بیشترین تأثیر را در رضایت‌مندی سکونتی دارند، که با یافته‌های حاضر در زمینه تأثیر محیط شهری بر سطح رفاه شهروندان و کیفیت زندگی هماهنگ است. همچنین، پژوهش شکری و همکاران (۱۳۹۶) نشان داده که محلات برنامه‌ریزی‌شده از نظر رضایت‌مندی سکونتی وضعیت بهتری دارند، که اهمیت ساختار فضایی-اجتماعی را برجسته می‌کند. احساس امنیت و ارتباط آن با عوامل محیطی در پژوهش مطلبی و همکاران (۱۳۹۵)، مشخص شده که بین احساس امنیت و عوامل محیطی مانند روشنایی و تهویه رابطه مثبت وجود دارد. این یافته‌ها می‌توانند با نتایج مطالعه حاضر مرتبط باشند، که شاخص‌هایی مانند "ایمنی و امنیت ساختمان‌ها" را به عنوان عوامل تأثیرپذیر در رضایت‌مندی سکونتی معرفی کرده است. به طور کلی، مقایسه مطالعات مختلف نشان می‌دهد که شاخص‌های فضایی، اجتماعی، اقتصادی و مدیریتی نقشی کلیدی در میزان رضایت سکونتی دارند. در پژوهش حاضر، تأکید بیشتری بر تحلیل روابط علی و اثرپذیر بین این عوامل شده که می‌تواند به ارائه پیشنهاد‌های بهینه برای بهبود برنامه‌ریزی شهری در مناطق پیراشهری مانند پردیس کمک کند.

نتیجه‌گیری

یکی از بحث‌های مهم در این پژوهش بهبود و ارتقای کیفیت زندگی و رضایت‌مندی مسکونی از محیط زندگی است. شهرهای پیراشهری همچون شهر جدید پردیس، با افزایش جمعیت و رشد بی‌رویه و سریع ساخت‌وساز روبه‌رو است و بررسی عوامل تأثیرگذار بر روند رضایت‌مندی مسکونی در چنین شهرهای پیش‌ازپیش یک امری مهم و از ضرورت خاصی برخوردار است. رضایت‌مندی مسکونی به احساس کلی شهروندان از نوع کیفیت زندگی در محیط طبیعی خود وابسته است. همچنین ساختار فضایی-اجتماعی، به نحوه-ی سازمان‌دهی فضاهای شهری و نحوه چیدمان آن‌ها و تأثیر آن بر روابط اجتماعی ساکنان اشاره دارد. بنابراین، عدم مدیریت و برنامه‌ریزی برای ساماندهی کیفیت زندگی و رضایت‌مندی مسکونی در فضاهای شهری می‌تواند باعث نارضایتی، کاهش انسجام اجتماعی و کارایی لازم و بروز مشکلاتی نظیر افزایش جرم و کاهش کیفیت زندگی شود. در نتیجه، شناسایی عوامل تأثیرگذار و تأثیرپذیر بر رضایت‌مندی مسکونی و تحلیل تأثیرات ساختار فضایی-اجتماعی، به عنوان یک مسئله اساسی، نیازمند بررسی و توجه جدی در ابعاد مختلف است. با توجه به پیچیدگی‌های مربوط به ساختار فضایی-اجتماعی و نیاز به درک عمیق‌تر از تأثیرات این عوامل، شناسایی و تحلیل روابط بین آن‌ها در شهر جدید پردیس دارای اهمیت خاصی است. این پژوهش میزان رضایت‌مندی مسکونی در سکونتگاه‌های پیرامونی با تأکید بر ساختار فضایی اجتماعی شهر پردیس مورد بررسی قرار داده شد. در این مطالعه از ۵ معیار اصلی و ۵۸ شاخص استفاده شد و جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها از دیمتلفازی استفاده گردید. یافته‌های حاصل از تحلیل دیمتلفازی نشان می‌دهد که شاخص‌هایی مانند سکوت و آرامش محیطی؛ آرامش و رفاه شهروندان؛ ثبات اقتصادی؛ کیفیت حمل‌ونقل عمومی و میزان مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های شهری

به عنوان عوامل تأثیرگذار و علی مؤثر بر رضایت‌مندی ساکنان شناسایی شده‌اند. از سوی دیگر شاخص‌هایی مانند میزان رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی؛ تنوع و تعدد فعالیت‌های فرهنگی؛ تسهیلات وام و کمک‌هزینه‌های خرید؛ ایمنی و امنیت ساختمان‌ها و میزان رضایت از میزان ایمنی و امنیت در محلات مسکونی جز اثرپذیرترین عامل شناسایی شدند و تحت تأثیر شاخص‌های علی و اثرگذار هستند.

منابع

- احمدی، پروین و چاره‌جو، فرزین. (۱۴۰۰). بررسی میزان رضایت‌مندی ساکنان مسکن مهر از کیفیت سکونتی آن با رویکردی ویژه به شاخص‌های مسکن پایدار نمونه موردی: مسکن مهر شهرک بهاران. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۱۱(۱)، ۹۳-۱۱۹.
- اکبریان رونیزی، سعیدرضا. (۱۳۹۷). ارزیابی رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت محیط سکونت (مطالعه موردی: شهر زرقان). *پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری*، ۶(۱)، ۱۱۳-۱۲۷.
- امینی، صبا؛ حسینی، سیدباقر و نوروزیان ملکی، سعید. (۱۳۹۲). بررسی تطبیقی میزان رضایت‌مندی ساکنان بین دو نمونه از مجتمع‌های مسکونی میان‌مرتبه و بلندمرتبه، نمونه‌های موردی: مجتمع‌های مسکونی شهید محلاتی و سبحان. *معماری و شهرسازی آرمان شهر*، ۱۱(۱)، ۱-۱۳.
- ایزدی، حسن؛ سپیده، برزگر؛ پاکشیر، عبدالرضا و حاجی پور، خلیل. (۱۳۹۳). سنجش ارزش‌های محیطی اثرگذار بر رضایت‌مندی از محل سکونت، مورد شناسی: محدوده معالی آباد شیراز. *جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای*، ۴(۱۱)، ۴۹-۶۶.
- آجیلیان ممتاز، شیوا؛ رفیعان، مجتبی و آقاصفری، عارف. (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی سکونت از پروژه‌های مسکن اقتصار کم‌درآمد (موردپژوهشی: مسکن مهر قرقی (شهرک مهرگان). *معماری و شهرسازی ایران*، ۸(۱)، ۲۴۷-۲۵۷.
- آریان کیان، مصطفی و میرکتولی، جعفر. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر حضورپذیری و حس رضایت‌مندی ساکنان محیط‌های مسکونی از امنیت اجتماعی سکونت‌های شهر گرگان. *مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای*، ۱(۲)، ۱۹-۳۴.
- براتی، ناصر و کاکاوند، الهام. (۱۳۹۲). ارزیابی تطبیقی کیفیت محیط سکونت شهری با تأکید بر تصویر ذهنی شهروندان (مطالعه موردی: شهر قزوین). *نشریه هنرهای زیبا-معماری و شهرسازی*، ۱۸(۳)، ۲۵-۳۲.
- حج فروش، شهاب‌الدین. (۱۴۰۱). ارزیابی عملکرد مؤلفه‌های کیفیت محیط شهری و نقش آن در ارتقاء رضایت شهروندان (مطالعه موردی: شهر یزد). *جغرافیا و روابط انسانی*، ۴(۴)، ۳۰۴-۳۲۲.
- حسین‌آبادی، سعید. (۱۴۰۱). تحلیل نقش ابعاد محیط مسکونی در رضایت‌مندی سکونت، مطالعه موردی: محله بالای قاین. *مطالعات جغرافیایی مناطق خشک*، ۱۳(۴۹)، ۷۸-۵۸.
- حسینی، سیدباقر؛ کاملی، محسن؛ صفری، مصطفی و میرفخرایی، علی. (۱۳۹۴). بررسی مؤلفه‌های سنجش کیفیت شهرک‌های مسکونی (مطالعه موردی: شهرک امید). *معماری و شهرسازی پایدار*، ۳(۱)، ۹۱-۱۰۰.
- خلخالی، سیده زهرا و آیوازیان، سیمون. (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی ساکنان از مجتمع‌های مسکونی، مورد مطالعاتی: مجتمع مسکونی دانشگاهیان الهیه. *معماری و شهرسازی آرمان شهر*، ۱۳(۳۲)، ۶۷-۸۱.
- درویشی، یوسف؛ سرحانی، فائقه و فلاح برندق، رقیه. (۱۳۹۷). سنجش میزان رضایت از محیط مسکونی در سکونتگاه‌های غیررسمی (مطالعه موردی: منطقه سلمان آباد شهر اردبیل). *مجله علمی رویکردهای پژوهشی در علوم اجتماعی*، ۴(۱۳)، ۲۰۷-۱۹۴.
- رفیعان، مجتبی؛ عسگری، علی و عسگری زاده، زهرا. (۱۳۸۷). سنجش ارزش‌های محیطی تأثیرگذار در انتخاب واحدهای مسکونی ساکنین نواب با استفاده از روش انتخاب تجربی. *فصلنامه بین‌المللی مهندسی صنایع و مدیریت تولید*، ۱۹(۶)، ۱۳-۲۲.

- زیاری، کرامت اله؛ اسدی، صالح و مولائی قلیچی، محمد. (۱۳۹۲). ارزیابی ساختار فضایی و تدوین راهبردهای توسعه شهری شهر جدید پردیس. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۴۵(۴)، ۱-۲۸.
- شعبانی، محمد مهدی. (۱۳۹۵). تأثیر شاخص‌های اجتماعی بر رضایت‌مندی سکونتی ساکنان مناطق مرکزی پاریس. *فصلنامه هنر و تمدن شهر*، ۱۴(۱۲)، ۵۱-۶۰.
- شکری فیروزجاه، پری؛ احمدی، حسن؛ مهدوی، مائده و خسروی، عباس. (۱۳۹۶). سنجش میزان رضایت‌مندی سکونتی شهروندان از کیفیت محیط در محله‌های شهری (مطالعه موردی: محلات شهر بابل). *فصلنامه مطالعات ساختار و کارکرد شهری*، ۴(۱۴)، ۵۲-۳۱.
- شکری، پری؛ احمدی، حسن؛ مهدوی، مائده و خسروی، عباس. (۱۳۹۶). سنجش میزان رضایت‌مندی سکونتی شهروندان از کیفیت محیط در محله‌های شهری (مطالعه موردی: محلات شهر بابل). *مطالعات ساختار و کارکرد شهری*، ۴(۱۴)، ۳۱-۵۲.
- شهبان، پویان؛ سعیدپور، سمیرا و پیرایه گر، میلاد. (۱۳۹۳). سنجش رضایت‌مندی سکونتی ساکنان محله منظریه (بافت جدید) و ساکنان محله خواهر امام (بافت قدیم) در شهر رشت. *آمایش محیط*، ۷(۲۴)، ۴۱-۶۲.
- صفری، روجیار. (۱۳۹۲). خزش شهری و خوردگی اراضی روستایی؛ مورد: شهر مریوان و روستاهای پیرامونی (۱۳۹۰-۱۳۵۷). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- عزیزی، محمد مهدی و رحمانی، مهرداد. (۱۳۹۳). ارزیابی کیفیت محیط در مجموعه‌های مسکونی اقشار کم‌درآمد: مورد پژوهی مجموعه‌های مسکونی مهرشهر تاکستان. *صفه*، ۲۴(۶۴)، ۶۱-۷۴.
- علیپور، درسا و شهبان، پویان. (۱۳۹۸). ارزیابی عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی از کیفیت محیطی محلات مسکونی (نمونه موردی: شهر جدید پردیس). *فصلنامه آمایش محیط*، ۴۶(۲۱)، ۳۹-۲۱.
- غفوریان، میترا و حصاری، الهام. (۱۳۹۵). بررسی عوامل و متغیرهای زمینه‌ای مؤثر بر رضایت‌مندی ساکنان از محیط مسکونی. *مطالعات شهری*، ۵(۱۸)، ۹۱-۱۰۰.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵).
- مزرعه، امیررضا. (۱۴۰۰). نقش مدیریتی عمرانی در بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری با تأکید بر ارتقاء کیفیت زندگی. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۴(۲)، ۱۰۱-۱۲۰.
- مطلبی، قاسم؛ خدادادی آق قلعه، فاطمه و اکبری، علی. (۱۳۹۵). تأثیر احساس امنیت بر رضایت‌مندی سکونتی در مجتمع مسکونی هزار دستگاه نازی آباد تهران بر اساس مدل (C.P.T.E.D) *هنرهای زیبا: معماری و شهرسازی*، ۲۱(۱)، ۶۷-۷۸.
- سبحانی، نوبخت؛ زیویار، پروانه و سرور، رحیم. (۱۳۹۸). بررسی و تحلیل روابط علی و معلولی شاخص‌های تأثیرگذار بر مدیریت یکپارچه حریم پایتخت. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۱(۲)، ۴۲۹-۴۵۱.
- مظفری، نگین؛ لطیفی، بیتا و برک‌پور، ناصر. (۱۳۹۴). سنجش و مقایسه میزان رضایت‌مندی ساکنان از سیستم سکونتی (مطالعه موردی: مناطق ۳ و ۱۱ شهر تهران). *فصلنامه مطالعات شهری*، ۵(۱۷)، ۷۷-۹۲.
- ناصری، سینا؛ منصوری، سیدامیر و براتی، ناصر. (۱۴۰۳). مقایسه نقش دو رویکرد منظر و برنامه‌ریزی در ارتقاء کیفیت سکونت در ایران با تکیه بر مسکن مهر. *مجله منظر*، ۱۶(۶۷)، ۲۶-۳۹.

References

- Grigsby, W., & Rosenberg, L. (2013). *Urban Housing Policy*. Aps Publications: NY.
- Strazzer, E., Mura, M., & Contu, D. (2012). Combining choice experiments with psychometric scales to assess the social acceptability of wind energy development projects. *Energy Policy*, 48, 334-347.
- Amole, D. (2009). Residential satisfaction in students housing. *Journal of Environmental Psychology*, 29, 76-85.
- Byun, G., & Ha, M. (2016). The factors influencing residential satisfaction by public rental housing type. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*, 15(3), 535-542. DOI: 10.3130/jaabe.15.535

- Hur, M., Nasar, J. L., & Chun, B. (2010). Neighborhood satisfaction, physical and perceived naturalness, and openness. *Journal of Environmental Psychology*, 30, 52-59.
- Wang, F., & Wang, D. (2020). Changes in residential satisfaction after home relocation: A longitudinal study in Beijing, China. *Urban Studies*, 57(3), 583-601.
- Ge, J., & Hokao, K. (2006). Research on residential lifestyles in Japanese cities from the viewpoints of residential preference, residential choice, and residential satisfaction. *Journal of Landscape and Urban Planning*, 78, 165-178.
- Thorsson, S., Lindqvist, M., & Lindqvist, S. (2004). Thermal bioclimatic conditions and patterns of behaviour in an urban park in Goteborg, Sweden. *International Journal of Biometeorology*, 48, 149-156.
- Gaitani, N., Mihalakakou, G., & Santamouris, M. (2007). On the use of bioclimatic architecture principles to improve thermal comfort conditions in outdoor spaces. *Journal of Building and Environment*, 42, 317-324.
- Tu, K. J., & Lin, L. T. (2008). Evaluative structure of perceived residential environment quality in high-density and mixed-use urban settings: An exploratory study on Taipei City. *Landscape and Urban Planning*, 87(3), 157-171.
- Mohit, M. A., Ibrahim, M., & Rashid, Y. R. (2010). Assessment of residential satisfaction in newly designed public low-cost housing in Kuala Lumpur, Malaysia. *Habitat International*, 34(1), 18-27.
- Lin, S., & Li, Z. (2017). Residential satisfaction of migrants in Wenzhou, an "ordinary city" of China. *Habitat International*, 66, 76-85.
- Ge, J., & Hokao, K. (2006). Research on residential lifestyle in Japanese cities from the viewpoint of residential preferences and residential choice.
- Shahabian, P., Saeidpour, S., & Pirayegar, M. (2014). The evaluation of residential satisfaction of the residents of Manzariyeh versus the residents of Khahare Imam in the city of Rasht. *Amayesh Mohit*, 7(24), 41-62.
- Emmanuel, J. (2012). Housing quality to the low-income housing producers in Ogbere, Ibadan, Nigeria. *Social and Behavioral Sciences*, 35, 483-494.
- Al-Homoud, M., & Is-haqat, H. (2019). Exploring the appropriateness of the royal initiative for housing for the low-income group in Jordan. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 471.
- Westaway, M. S. (2006). A longitudinal investigation of satisfaction with personal and environmental quality of life in an informal South African housing.
- Kim, J. H., Pagliari, F., & Preston, J. (2005). The intention to move and residential location choice behaviour. *Urban Studies*, 42(9), 1-16.
- Wang, D., & Li, S. (2004). Housing preferences in a transitional housing system: The case of Beijing. *Environment and Planning*, 36, 69-87.
- Coulombel, N. (2010). Residential choice and household behavior: State of the art. *European Commission: École normale supérieure de Cachan*.
- Lerman, S. R. (1976). Location, housing, automobile ownership, and mode to work: A joint choice model. *Transportation Research Board Business Office*, 610, 6-11.
- Cooper, J., Ryley, T., & Smith, A. (2001). Energy trade-offs and market responses in transport and residential land-use patterns: Promoting sustainable development policy. *Urban Studies*, 38, 1573-1588.
- Abdul Rawoof, P., Pendyala, R. M., Bhat, C. R., & Waddell, P. A. (2011). Modeling the choice continuum: An integrated model of residential location, auto ownership, bicycle ownership, and commute tour mode choice decisions. *Transportation*, 38(6), 933-958.
- Ohdoko, T. (2008). Comparison of complete combinatorial and likelihood ratio tests: Empirical findings from residential choice experiments. Selected paper prepared for presentation at the American Agricultural Economics Association Annual Meeting, Orlando, FL.
- Arku Ziana, J., & Li, B. (2018). Residents post-occupancy evaluation of social housing in Liberia. *Journal of Building Construction and Planning Research*, 6, 1-22.
- Pang, Y., Zhang, W., & Jiang, H. (2024). A socio-spatial exploration of rural livability satisfaction in megacity Beijing, China. *Ecological Indicators*, 158, 111368.
- Lin, C. J., & Wu, W. W. (2008). A causal analytical method for group decision-making under fuzzy environment. *Expert Systems with Applications*, 34(1), 205-213.